

UZEM

UZAKTAN EĞİTİM DERGİSİ / DERGİ

Dijital Sayı 6 • Haziran 2025 • Ücretsizdir.

BİR UZAKTAN EĞİTİM
VE ARAŞTIRMA
MERKEZİ

NEDİR ŞU
SCORM?

LEARNERSCRIPT
NEDİR?

İSPRING SUİTE İLE
e-ÖĞRENME TASARIMI

LMS İSTATİSTİKLERİ

DİJİTAL İÇERİK ÜRETİCİLERİNİN HUKUKİ STATÜSÜ

Eğitimin Geleceği Uzaktan Eğitimde

Dünya değişiyor. Bilgiye ulaşmanın artık çok daha fazla yolu var. Üstelik uzaktan eğitim, finansal kısıtları ortadan kaldırarak herkes için fırsat eşitliği sunuyor. Zamandan ve mekândan bağımsız derslerle eğitim artık sadece sınıfta kalmıyor; evlere, işyerlerine, hatta ulaşım araçlarına taşıyor. Artık bilgi her yerde seninle! Dijital çağın sunduğu bu avantajdan yararlanarak kendini geliştir, geleceğe hazırlan!

Uzaktan eğitim, eğitimin geleceğidir.

Sen de bu dönüşümün bir parçası ol!

UZEM

UZAKTAN EĞİTİM DERGİSİ DERGİ

Dijital Sayı 6 • Haziran 2025 • Ücretsizdir.

İmtiyaz Sahibi ve İdari Koordinatör

Klik Yazılım Bilgisayar Sanayi
ve Ticaret Ltd. Şti. adına
Serdar ÖZKAŞ

Yayın Yönetmeni ve Tasarım Sorumlusu

Cem KARAHANOG̃LU

Katkıda Bulunanlar

Av. Sercan KOÇ,
Doç. Dr. Semih KUTER,
Tuğçe KILIÇARSLAN,
Melisa DEMİR

Bilgi

info@uzemdergi.net

Yazı İşleri

editor@uzemdergi.net

Reklâm

reklam@uzemdergi.net

Üyelik

abone@uzemdergi.net

Sevgili Okuyucular,

Haziran, sadece akademik yılın sonuna gelmeyi değil; aynı zamanda değerlendirme, yenilenme ve ileriye dönük planlar yapmayı da simgeler. Uzaktan eğitimde ise bu dönem öğrenmenin sadece mevsimsel değil; yaşam boyu, kesintisiz ve sınır tanımaz bir şekilde sürdüğünü hatırlatır bize.

Teknoloji destekli eğitim modelleri gün geçtikçe geliyor; artırılmış gerçekli uygulamalarından yapay zekâya, mikro öğrenmeden kişiselleştirilmiş içeriklere geniş bir yelpazede, öğrenenlerin bireysel ihtiyaçlarına daha duyarlı çözümler sunuluyor. Kurumlar içinse bu dönüşüm, çalışan gelişiminde esneklik, sürdürülebilirlik ve erişilebilirlik anlamına geliyor.

Yaz mevsimi yaklaşırken, birçoğumuz kısa da olsa bir mola vermeyi ve dinlenmeyi planlıyoruz. Bu molalar, hem bireysel hem kurumsal düzeyde içgörü kazanmak, yıl içinde biriktirdiğimiz zihinsel yorgunluğu hafifletmek ve yeni dönem için stratejik hedefler belirlemek açısından önem taşıyor. Aynı zamanda, yaz aylarını kişisel gelişim için bir fırsat olarak değerlendirmek de mümkün. Kısa süreli çevrimiçi eğitimler, okuma listeleri ya da profesyonel becerilere yönelik çevrimiçi veya uygulamalı sertifika programları, tatil ile öğrenmeyi dengelemenin etkili yolları arasında yer alıyor.

Bu sayımızda yine bir uzaktan eğitim merkezine yer verdik, LMS'e, SCORM'a, LearnerScript'e değindik, iSpring ile etkili ve verimli içerik geliştiriminin kısa yol haritasını paylaştık, kezâ iş yaşamıdan ve hukuka ilişkin konulardan söz ettik.

Amacımız, siz değerli okurlarımıza hem düşünsel hem teknik ve meslekî anlamda ilham verecek bir kaynak sunmak.

Keyifli okumalar diler, şimdiden verimli, huzurlu ve yenileyici bir yaz dönemi geçirmenizi temenni ederiz.

UZEM Dergi, bir Kliksoft markasıdır.

kliksoft
www.kliksoft.net

Ticaret Sicil No

683688

Adres (Merkez)

Altintepe Mah. Eski Bağdat Cad. 19/5,
34840, Maltepe, İstanbul

Adres (Şube)

Cevizli Mah. Coşkunlar Sok. No:16, D:25,
34846, Maltepe, İstanbul

Telefon

+90 (216) 518 46 67

Faks

+90 (216) 518 14 22

Eposta Adresi

info@kliksoft.net

UZAKTAN EĞİTİMİN DERGİSİ

Özelde Uzaktan Eğitim, Öğretim Tasarımı, Eğitim Teknolojileri, Yönetim Bilişim Sistemleri, Bilgi ve İletişim Teknolojileri ile genel olarak eğitim, tasarım, teknoloji ve ilgili alanlarda akademik makaleler, öğretici yazılar, denemeler, bilgi paylaşımları, ürün incelemeleri, röportajlar, portfolyolar ve kurum tanıtımları içerecek aylık dijital dergimizin altıncı sayısı sizlerle!

10 **ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ**
UZAKTAN EĞİTİM MERKEZİ
Doç. Dr. Semih KUTER

14 **NEDİR ŞU SCORM?**
Serdar ÖZKAŞ

20 **LEARNERSCRIPT NEDİR?**
Tuğçe KILIÇARSLAN

30 **İSPRING SUİTE İLE**
5 ADIMDA ETKİLİ BİR E-ÖĞRENME TASARIMI
Melisa DEMİR

34 **KÜRESEL LMS İSTATİSTİKLERİ**
Cem KARAHANOĞLU

46 **İŞ YAŞAMI: LİDERİ GELİŞTİRMEK**
UZEM Dergi Yazı İşleri

54 **DİJİTAL İÇERİK ÜRETİCİLERİNİN HUKUKİ STATÜSÜ**
Av. Sercan KOÇ - GENESIS HUKUK

moodlemoot

GLOBAL 2025

Dijital Eğitimin Kalbi Edinburgh'da Atacak: MoodleMoot Global 2025 Geliyor!

16-18 Eylül 2025 / Edinburgh, Birleşik Krallık

Moodle, dünyanın en özelleştirilebilir ve güvenilir çevrimiçi öğrenme çözümü olarak bilinir. Kalbinde açık kaynak öğrenme yönetim sistemi (LMS) olan Moodle LMS yer alır ve dünya çapında yüz milyonlarca öğrenci tarafından kullanılmaktadır. Moodle, bu büyük topluluğunu her yıl "MoodleMoot Global" etkinliğinde bir araya getirerek, eğitim teknolojileri dünyasında yankı uyandıracak yenilikleri, iş birliklerini ve vizyonları paylaşıyor.

MoodleMoot Global Nedir ve Neden Önemlidir?

MoodleMoot, Moodle kullanıcılarının, geliştiricilerinin, eğitimcilerin ve yöneticilerin bir araya geldiği uluslararası bir konferans serisidir. Yıl boyunca birçok ülkede ulusal çapta düzenlenen MoodleMoot etkinliklerinin aksine, "MoodleMoot Global" dünya genelinden yüzlerce profesyoneli tek bir çatı altında toplar. Bu etkinlikler, sadece bir yazılım konferansı olmanın ötesinde, **pedagojik dönüşüm, dijital öğrenme vizyonu ve topluluk ruhu taşıyan birer buluşmadır**. Eğitim sistemini sadece bir yapı olarak değil, **eşitlik, ilerleme ve dönüşüm için bir güç** olarak görenlerin bir araya geldiği bir platformdur. Katılımcılar için **deneyim ve fikir alışverişi, yeni yaklaşımları keşfetme ve küresel bir ağla bağlantı kurma alanı** sunar.

Nerede ve Ne Zaman?

MoodleMoot Global 2025, **16-18 Eylül 2025** tarihlerinde İskoçya'nın başkenti **Edinburgh**, Birleşik Krallık'taki **Edinburgh Uluslararası Konferans Merkezi**'nde gerçekleşecek. Edinburgh, büyüleyici tarihiyle, akademik atmosferiyle ve teknolojiye ve araştırmaya olan bağlılığıyla Moodle için mükemmel bir eşleşme sunmaktadır.

Etkinlikte Sizi Neler Bekliyor?

MoodleMoot Global 2025, üç gün sürecek **düşündürücü tartışmalar, atölye çalışmaları ve ağ kurma fırsatları** ile dolu olacak. Bu yılki etkinlik özellikle şu başlıklar etrafında şekilleniyor:

- **Yapay Zekâ (AI) ile Öğrenme Deneyimi:** Yapay zekânın üretkenliği, yaratıcılığı ve öğrenmeyi nasıl artıracığını keşfedecek, AI araçlarını iş ve çalışma hayatında daha akıllı ve etkili kullanmak için pratik stratejiler öğreneceksiniz.
- **Moodle 5.x ile Gelen Yenilikler** ve geliştirme duyuruları
- Erişilebilirlik ve Kapsayıcı Eğitim Tasarımları
- **Kurumsal Eğitimde Moodle Kullanımı**
- Eklenti geliştiricileri için **teknik oturumlar**
- Küresel eğitim ve teknoloji liderlerinden **ana konuşmacılar**
- Ayrıca, sadece teknik içerikler değil; ilham **verici hikâyeler** ve **geleceğe dair vizyonlar** da sahnede olacak.

Kimler Katılmalı?

Eğer siz de Moodle'ı **daha etkili kullanmak, kurumunuzda dijital öğrenmeyi güçlendirmek** veya **küresel eğitim teknolojisi trendlerini takip etmek** istiyorsanız, MoodleMoot Global tam size göre. Etkinlik, uluslararası üniversitelerden **akademisyenleri, Moodle HQ geliştiricilerini, eğitim tasarımcılarını, kurumsal eğitim yöneticilerini ve açık kaynak topluluğu üyelerini** bir araya getiriyor. Yüksek öğretim, hükümet, kurumsal ve kâr amacı gütmeyen sektörlerden **yenilikçi geliştiriciler, eğitimciler ve liderler** ile bağlantı kurma imkânı sunuyor.

Neden Katılmalısınız?

- **Küresel Bir Toplulukla Bağlantı Kurun:** Eğitimin ilerlemeyi sağlayan gücüne inanan bir harekete katılın.
- **Birlikte Büyüyün:** Eğitimde geleceği şekillendiren ileri görüşlü teknoloji uzmanları, eğitimciler ve savunucularla etkileşim kurarak inovasyon ve kapsayıcılığı teşvik edin.

- **Öğrenin ve Harekete Geçin:** Yapay zeka, etkileşim araçları ve geliştirilmiş öğrenme tasarımı hakkında uygulamalı bilgiler edinin. Diğerlerinin öğrenimi nasıl kişiselleştirdiğini, daha büyük etki yarattığını ve daha verimli çalıştığını öğrenerek hemen kullanabileceğiniz pratik fikirlerle ayrılın.
- **Profesyonel Ağınızı Genişletin:** Farklı kıtalardan gelen katılımcılarla tanışabilir, küresel ölçekte başarıya ulaşmış e-öğrenme projelerini keşfedebilir ve açık kaynak dünyasının nabzını yerinde tutabilirsiniz.

- **İlham Veren Konuşmacılar:** Dr. Naeema Pasha gibi yapay zekâ, eşitlik ve işin geleceği konularında vizyoner liderlerden ilham alın. Dr. Pasha, insan zekâsının yapay zeka odaklı dünyadaki rolüne odaklanarak, davranış bilimlerinin, teknolojinin ve kapsayıcı stratejilerin çalışma, öğrenme ve liderlik şekillerimizi nasıl dönüştürebileceğine dair derin içgörüler sunacak.

Bilgi ve Kayıt için:

<https://moodlemoot.org/2025/tickets/general-ticket/>

Adobe Learning Summit 2025

Adobe'den İlham Veren Öğrenme Deneyimi

23-24-25 Eylül 2025 / Las Vegas, Nevada, ABD

Öğrenmek sadece bilgiyle ilgili değildir; merakı ateşlemek, eylemi ateşlemek ve sonuçları yönlendirmekle ilgilidir. Değişen beceriler ve yükselen beklentiler dünyasında, eski oyun kitabını bir kenara bırakmak gerekir. Öğrenme üzerine yeniden düşünmenin zamanı gelmiştir. Heyecan verici, ilgi çekici deneyimler için cesur fikirlere ve oyun değiştirici stratejilere gelin birlikte dalalım.

Bir Bakışta Learning Summit

Adobe Learning Summit (Adobe Öğrenme Zirvesi), 3 gün boyunca 50'den fazla oturumda dünyanın önde gelen kuruluşlarından 500'den fazla öğrenme profesyoneli bir araya getiren, sektörün önde gelen konuşmacılarını ve analistlerini ağırlayan bir konferans zirvesidir. Konferanslar 2 farklı ana tema üzerinde ilerler:

- **Creator's Studio** (Yaratıcının Stüdyosu)
- **Learning Strategy** (Öğrenme Stratejisi)

Creator's Studio (Yaratıcının Stüdyosu)

Öğretim Tasarımcıları, eÖğrenme İçerik Geliştiricileri ve Eğitimciler için ideal konferans serisidir. eÖğrenme tasarımcıları ve içerik geliştiricileri için olmazsa olmaz becerileri edinmek için kaçırılmaması gereken oturumlardan oluşur:

Adobe Captivate: Tasarımı yenilenen yazılım uygulaması öğretim asarımında devrim yaratma iddiasındadır.

Sektör Uygulamaları: Farklı sektörlerden ve organizasyonlardan gelen uzmanların paylaşımları ile eğitim stratejileri ve uygulamaları hakkında bilgi edinebilirsiniz.

Multi-Media (Çoklu Ortam): Ders içeriklerinizi grafikler ve diğer medya türleri ile zenginleştirmek için Adobe Creative Cloud ürünleri hakkında uygulamalı eğitimler alabilirsiniz.

Öğrenme Tasarımı: Sektörün önde gelen isimlerinin bakış açılarına tanık olmak, öğrenme tasarımının nüansları hakkında keşiflerde bulunmak için bu konferansları kaçırmayın.

Learning Strategy (Öğrenme Stratejisi)

L&D (Öğrenme ve Gelişim), Müşteri deneyimi, Satış ve Pazarlama alanlarında çalışan yöneticiler ve liderler için düzenlenenmektedir. Trendler, teknoloji ve inovasyon üzerine ilgi çekici tartışmaların gerçekleşeceği konferans serisi öğrenicilerinizin değişen ihtiyaçlarına ve tercihlerine uyum sağlamanızı sağlayacaktır.

Müşteri Spotları: Yaygın öğrenme zorluklarına etkili çözümler yeniden tasarlamanızı sağlar.

Uygulama Atölyeleri: Adobe uzmanları ile kazanan bir öğrenme akademisi tasarlayabilirsiniz.

Daha Etkili ve Verimli L&D: Beceri boşluklarını kapatmak ve ölçülebilir sonuçlar elde etmek için alana özel bilgi ve becerilerinizi güncelleyebilir, kurumunuza daha fazla katkı sağlayabilirsiniz..

Bilgi ve Kayıt için: <https://adobe-learning-summit.elearning.adobeevents.com>

Adobe Community üyeleri
Kayıt sırasında 100 dolarlık indirim için
sağda paylaştığımız kodu kullanabilirler

Adobe Project Indigo

Adobe'den iPhone'lar için Yeni Kamera Uygulaması

Adobe araştırma ve geliştirme birimi Adobe Labs, iPhone için **Project Indigo** adlı bir kamera uygulaması yayınladı. Uygulamaya ücret ödemeden sahip olabilirsiniz.

Adobe, **iPhone** kullanıcıları için özel bir kamera uygulaması olan **Project Indigo**'yu duyurdu.

Bu yeni uygulama, **Firefly** ve **Photoshop** gibi şirketin son ürünlerini temel alıyor ve gelişmiş hesaplama teknikleri aracılığıyla akıllı telefon fotoğrafçılığını geliştirmeyi hedefliyor.

Project Indigo, kullanıcıların 32 kareye kadar çekim yapmalarına ve bunları tek bir yüksek kaliteli görüntüde birleştirmelerine olanak tanıırken, hem SDR (standart dinamik aralık) hem de HDR (yüksek dinamik aralık) formatlarını desteklemek için yapay zekâdan yararlanıyor.

Uygulama, Adobe'nin **Camera Raw** ve **Lightroom** uygulamaları ile uyumlu çalışıyor ve bu da onu fotoğraf meraklıları için çok yönlü bir araç hâline getiriyor.

Project Indigo'nun Özellikleri

Project Indigo uygulaması, genellikle aşırı parlak görüntüler, düşük kontrast ve aşırı renk doygunluğu ile karakterize edilen akıllı telefon fotoğrafçılığı ile ilişkili yaygın sorunları ele almayı amaçlıyor. Bu görüntüler daha küçük ekranlarda kabul edilebilir görünseler de, büyük ekranlarda görüntülendiğinde tatmin edici olmaktan uzak görünüyorlar. Bununla mücadele etmek için Project Indigo, **App Store**'da kullanıcılara tam manuel kontroller sağlayan deneysel bir versiyonunu ücretsiz olarak indirip kullanabilirler. Bu kontroller, sıcaklık ve renk tonu için ayrı ayarlarla diyafram, pozlama süresi, ISO, odak ve beyaz dengesi için ayarlar gibi önemli özellikleri içeriyor.

Uygulamayı başlattıktan sonra, kullanıcılar iki mod arasında seçim yapabiliyorlar:

- **Photo** (Fotoğraf) modu
- **Night** (Gece) modu

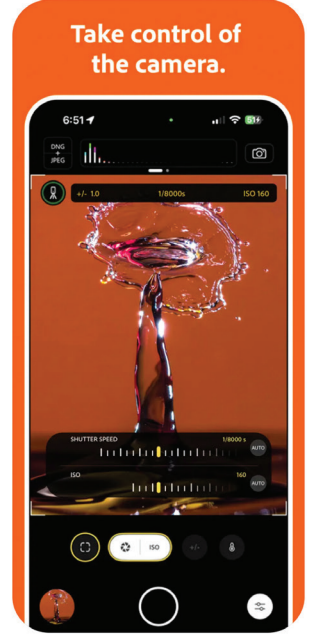
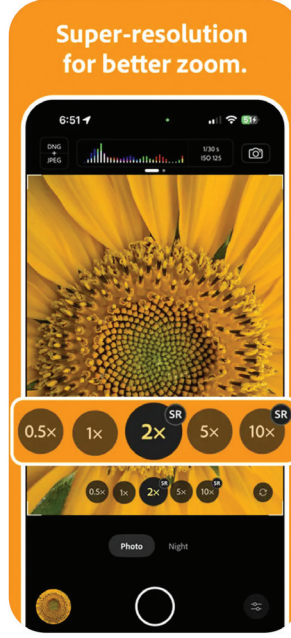
Photo modu gündüz çekimleri için, **Night** modu ise her deklanşör basışında gürültüyü azaltmak ve daha fazla kare yakalamak amacıyla daha uzun pozlama süreleri kullanılıyor ve bu özellik, sabitlemeyi artırarak gece uzun pozlama fotoğrafçılığı sırasında el titremesini en aza indirmeyi sağlıyor.

Adobe, **Project Indigo**'nun görüntülere daha doğal, SLR benzeri bir görünüm kazandırdığını ve en yüksek kaliteyi sağladığını belirtiyor.

Kompütasyonel Fotoğrafçılık

Uygulama, görüntü kalitesini önemli ölçüde iyileştirmek için hesaplamalı (computational) fotoğrafçılıktan yararlanıyor. Adobe, **Project Indigo**'nun tipik kameralardan daha fazla düşük pozlama yaptığını, 32 kareye kadar kadraj yakalayıp hizaladığını ve birleştirerek gölgeli alanlarda daha az parazit ve patlama olan fotoğraflar ürettiğini belirtiyor.

Bu teknik, genel olarak daha iyi bir görüntü kalitesi sağlıyor. Bu gelişmiş yöntemleri kullanarak, uygulama daha az mekânsal gürültü giderme gerektiriyor ve bu da son görüntüde az miktarda parazit kalsa bile dokuların korunmasını ve dahadoğal bir görünüm elde edilmesini sağlıyor. Kompütasyonel (hesaplamalı) fotoğrafçılığın faydaları hem JPEG hem de RAW (ham) fotoğraf formatları için geçerli.

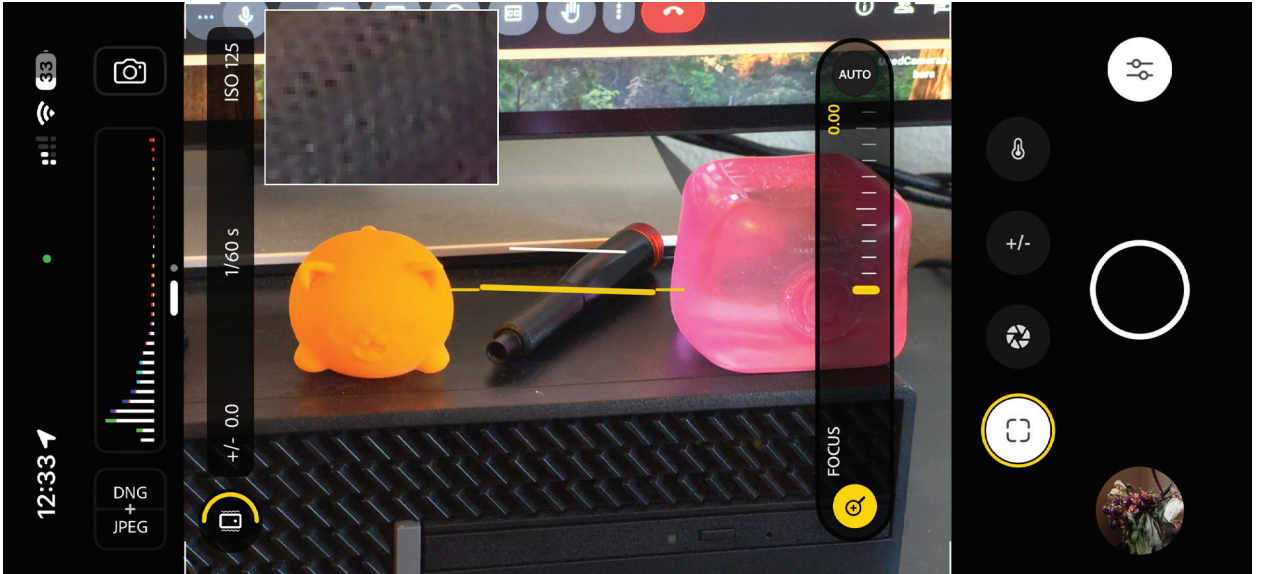

Ayrıca, **Project Indigo**, çok kareli süper çözünürlük aracılığıyla iPhone'lardaki sıkıştırma-yakınlaştırma işlevini geliştiriyor. Bu özellik, özellikle kamera yakınlaştırma yaparken görüntünün merkezine odaklandığında, dijital ölçekleme sırasında sıklıkla kaybolan görüntü kalitesini geri getiriyor.

Aynı sahnenin birden fazla görüntüsünü yakalayıp birleştirerek, uygulama tek bir görüntünün sağlayabileceğinden daha fazla ayrıntı içeren "**süper çözünürlüklü fotoğraf**" (super resolution photo) olarak bilinen şeyi oluşturuyor.

Uyumluluk ve Gelecek Planları

Project Indigo, iPhone 12'den başlayarak Apple'ın Pro modelleriyle ve **iPhone 14** ve daha sonraki Pro olmayan modelleri ile uyumlu olacak şekilde tasarlandı. Şu anda uygulama ücretsiz dağıtılıyor ve kullanıcıların oturum açmasını da gerektirmiyor. Adobe ayrıca gelecekte **Android** cihazlar için benzer bir uygulama geliştirmeyi planladığını da duyurdu. Adobe, **Project Indigo** ile mobil fotoğrafçılığın sınırlarını zorlamaya devam ediyor ve kullanıcılara yaratıcılıklarını geliştirmeleri için güçlü araçlar sunuyor.

ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ UZAKTAN EĞİTİM UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

Doç. Dr. Semih KUTER

Çankırı Karatekin Üniversitesi
UZEM Müdür Vekili

Semih bey sizi yakından tanıyabilir miyiz?

Ben Semih Kuter, 1996 yılında ODTÜ Fizik bölümünden mezun oldum. Mezuniyetimden hemen sonra yüksek lisansıma başladım. 1996-1998 yılları arasında araştırma görevlisi olarak çalışmalarına devam ettim. Daha sonra, sırası ile Titaş A.Ş. ve Alman menşeli Draeger Safety adlı kurumsal firmalarda görev aldım. 2000 yılında yüksek lisansımı tamamladım.

Askerlik görevimi tamamladıktan sonra Draeger Safety markasının Türkiye distribütörü olan Kortek firmasında Teknik Servis müdürlüğü görevini üstlendim. 2005 senesinde Çankırı Karatekin Üniversitesi Orman Fakültesi Orman Mühendisliği bölümünde öğretim görevlisi olarak çalışmaya başladım. 2014 yılında doktora programımı Orta Doğu Teknik Üniversitesi Jeodezi ve Coğrafi Bilgi Teknolojileri Bölümünde tamamladım.

Aynı yıl Orman Fakültesi Orman Mühendisliği Bölümü'nde yardımcı doçent olarak atandım. Öğretim üyesi olarak. 2023 senesinde Doçentliğimi aldım ve üniversite hayatıma devam ediyorum.

Ayrıca 2019 sonbaharından itibaren uzaktan eğitim uygulama ve araştırma merkezinin vekaleten müdürlüğünü yürütüyorum.

UZEM ne zaman ve hangi amaçla kuruldu?

Çankırı Karatekin Üniversitesi Uzaktan Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi (UZEM), yönetmeliğinin 11.06.2014 tarih ve 29027 sayılı resmî gazetede yayınlanması ile faaliyetlerine başlamıştır. UZEM, İnternet ve bilgisayar teknolojilerini ve uzaktan eğitim yöntemlerini kullanarak hem eğitim hem de bilimsel araştırmalarda zaman ve mekâna bağlı olmaksızın daha fazla insana ulusal ve uluslararası kalite ve standartlarda eğitim sunmaktır.

Merkezin ana faaliyet alanlarından söz edebilir misiniz?

Göreve geldiğimde, iki bin on dokuz yılında ortak derslerin UZEM kapsamında değerlendirilmesi faaliyetlerini tamamladık. 2020 Mart'ta pandemi ilan edilince bütün üniversitelerde dersler uzaktan eğitime döndüğü için biz sadece ortak dersler için değil, pandemi dönemi süresince bütün üniversite genelinde verilen lisans ve lisansüstü dersler için uzaktan eğitim merkezi olarak hizmet verdik. Birimimiz tüm akademik personele altyapı sağladı. Hem derslerin yürütülmesinde hem ölçme değerlendirme faaliyetlerinin yürütülmesinde birim olarak aktif görev aldık. Pandemi sonlandıktan hemen sonra biliyorsunuz altı Şubat depremi oldu. Kahramanmaraş depremi. O bahar döneminde yine bütün dersler uzaktan eğitim merkezi tarafından desteklenerek platformumuz üzerinden üniversite genelinde yürütüldü.

Merkez bünyesinde kaç programın faaliyeti yürütülmektedir?

Ortak dersler dışında Yaşam Boyu Öğrenme Merkezimiz var. Orası tarafından düzenlenen kurslar ve dersler için uzaktan eğitim altyapı hizmeti sunuyoruz. Lisansüstü eğitim enstitüsünde uzaktan eğitim olarak yürütülen İş Sağlığı ve İş Güvenliği anabilim dalına bağlı tezsiz yüksek lisans programımız var. Bu birimle dirsek teması içindeyiz. Bunun yanı sıra dönem içerisinde öğrencilerimize yönelik etkili sunu teknikleri veya yazılım eğitimleri gibi deneyimlerini artırdığını düşündüğümüz webinarlar düzenliyoruz.

Merkezin organları nelerdir ve bu organlarda kimler görevlidir?

Çankırı Karatekin Üniversitesi Uzaktan Eğitim uygulama ve Araştırma merkezi müdürlük görevine Doç.Dr. Semih Kuter olarak ben vekalet ediyorum. Üniversitemizde öğretim görevlisi olarak görev alan Hüseyin Şahiner hocamız müdür yardımcısı olarak görev yapmaktadır. Öğr. Gör. Sedef Büşra ERGÜL hocamız ise UZEM idari personeli olarak görev almaktadır.

Merkezin misyonu ve vizyonu nedir?

MERKEZİN MİSYONU: Çankırı Karatekin Üniversitesi Uzaktan Eğitim uygulama ve Araştırma merkezi olarak misyonumuz; internet ve bilgisayar teknolojilerini ve uzaktan eğitim yöntemlerini kullanarak, hem eğitim hem de bilimsel araştırmalarda zaman ve mekâna bağlı olmaksızın daha fazla insana ulusal ve uluslararası kalite ve standartlarda eğitim sunmaktır.

MERKEZİN VİZYONU: Vizyonumuz, Uzaktan eğitim yöntem ve araçlarını kullanarak uluslararası standart ve kalitede eğitimlerle öğrenci sayısını artırarak, uzaktan eğitim konusunda ulusal ve uluslararası düzeyde söz sahibi olmaktır.

Merkezde hangi uzaktan eğitim teknolojileri kullanılmaktadır?

Canlı dersler için kullanılan web konferans sistemi: Microsoft Teams sistemi kullanılmaktadır.

Asenkron eğitimde kullanılan öğrenim yönetim sistemi (LMS): LMS olarak şu an aktif bir sistem kullanmıyoruz. Microsoft Teams sistemi uzaktan eğitim yönetim faaliyetlerinde kullanılıyor.

Öğrenci yönetim sistemi (SIS): ElaSoft adlı bir sistem kullanılıyor.

Asenkron eğitim materyalleri hangi iş akışı ile hazırlanmaktadır?

Asenkron materyaller öğretmenler tarafında hazırlanıyor. Öğitmenler ders notlarını dijital ortamda hazırlıyor ve öğrencilerle paylaşıyor. Format olarak PDF formatı kullanılıyor.

Nedir şu SCORM:

E-Öğrenmede Evrensel bir Standart!

Serdar ÖZKAŞ

Klik Yazılım Bilgisayar
serdar.ozkas@kliksoft.net

SCORM'un Tarihçesi ve Eğitimdeki Yeri

SCORM, e-öğrenme alanında hiç şüphesiz en önemli standartlarından biridir. Tam adıyla "Sharable Content Object Reference Model" olarak bilinen SCORM, çevrimiçi öğrenme içeriklerinin hazırlanması, paketlenmesi ve öğrenme yönetim sistemleri (LMS) ile uyumlu çalışması ve bu sistemler tarafından raporlanması için bir dizi teknik kural ve protokol sunar. SCORM, öğrenim yönetim sistemlerinde çalışabilen standart bir formatı temsil eder. Bu makalede SCORM'un tarihçesini, özelliklerini ve daha önceki standartlarla farklılıklarını ele alacağız.

SCORM Nedir?

SCORM (Sharable Content Object Reference Model), öğrenme yönetim sistemlerinde (Learning Management Systems, LMS) içerik paylaşımı ve entegrasyonu için kullanılan bir standarttır. Eğitim teknolojisi alanında önemli bir dönüm noktası olan SCORM, içerik geliştiriciler ve öğrenme platformları arasındaki uyumluluğu artırmayı amaçlar. SCORM, eğitim materyallerinin farklı LMS platformlarında çalışabilmesini sağlayarak içerik geliştirme

ve raporlama sürecini kolaylaştırır ve daha geniş bir erişim sunar. SCORM formatında hazırlanan dersler, SCORM uyumlu herhangi bir LMS'ye yüklenebilir ve hiçbir uyumsuzluk yaşanmadan çalıştırılabilir.

SCORM'un Tarihçesi

SCORM'un ortaya çıkışı 1990'lı yılların sonlarına dayanır. ABD Savunma Bakanlığı (United States of America – Department of Defense (DoD)), askerî personelin hizmet içi eğitimlerini yüz yüze eğitimlerle karşılayamayacağını fark ederek uzaktan eğitim yoluyla yapılması gerektiğine karar verdi. Ancak farklı firmaların geliştirdiği eğitim içerikleri sadece o firmaların kendi Öğrenim Yönetim Sistemlerinde (LMS) çalışıyordu ve bu durum büyük bir uyumsuzluk ve karmaşa yaratıyordu. Bu sorunu çözmek farklı kurumların ortak kullanabileceği bir standart oluşturulması kararlaştırıldı.

Bu karar doğrultusunda ADL (Advanced Distributed Learning inisiyatifi kuruldu. 1997 yılında, Amerikan Savunma Bakanlığı tarafından oluşturulan Advanced Distributed Learning (ADL) girişimi, bu standardizasyon sorununu çözmek için harekete geçti.

Nedir su
SCORP?

SCORM, ADL'nin geliştirdiği bir standart olarak 2000 yılında ilk versiyonuyla tanıtıldı. İlk başta temel özelliklere sahip olan SCORM, sonraki yıllarda gelişerek daha güçlü bir uyumluluk sağlamaya başladı. Özellikle 2004'te yayınlanan SCORM 2004 versiyonu, içerik yapılandırma, veri izleme ve öğrenme modüllerinin daha etkin entegrasyonu için önemli yenilikler getirdi.

- 2000: SCORM 1.0 sürümü
- 2001: SCORM 1.1 ve 1.2 sürümleri
- 2004: SCORM 2004 (1-4. sürümler arası)
- 2009: SCORM 2004 4. sürüm ve ISO/IEC tarafından teknik rapor olarak kabul edilmesi

SCORM, özellikle ABD Savunma Bakanlığı tarafından zorunlu hale getirilmiş ve dünya çapında yaygınlaşmıştır.

2001 yılında SCORM 1.0'ın ilk versiyonu yayımlandı. Bunu 2004'te en yaygın olarak kullanılan SCORM 1.2 ve SCORM 2004 takip etti. SCORM 2004'ün 4. edisyonu, standardı daha fazla iyileştirerek günümüzde kullanılan şeklini aldı.

SCORM Öncesinde Kullanılan Standartlar

SCORM'un gelişiminde, önceki standartlardan çok sayıda ilham alındı.

SCORM öncesinde e-öğrenme içerikleri için kullanılan en önemli standart AICC (Aviation Industry CBT Committee) idi. AICC, 1988 yılında havacılık sektörü için geliştirilmiş ve bilgisayar tabanlı eğitim içeriklerini standartlaştırmayı amaçlayan ilk standartlardan biridir. AICC, içeriklerin farklı sistemlerde çalışmasını sağlamakla birlikte, SCORM kadar kapsamlı ve esnek değildi. Ayrıca AICC protokolleri daha karmaşık ve uygulaması zorluklar içeriyordu.

AICC'nin bazı sınırlamaları ve teknolojik gelişmelerle birlikte ortaya çıkan ihtiyaçlar, SCORM'un geliştirilmesini tetiklemiştir.

SCORM, AICC'den farklı olarak içeriklerin daha esnek yönetimi, izlenmesi ve raporlanmasını sağlamıştır.

SCORM'un Teknik Mimarisi

SCORM, çevrimiçi öğrenme içeriklerini tanımlamak ve bu içeriklerin LMS ile etkileşimde bulunmasını sağlamak için üç ana bileşeni barındırır:

- **İçerik Paketleme:** Eğitim materyallerinin standart bir formatta paketlenmesini sağlar. Bu paketleme, içerik dosyalarının bir ZIP dosyası formatında organize edilmesini ve manifest dosyasının eklenmesini içerir. SCORM paketleri, ZIP dosyaları şeklinde ve içerisinde "imsmanifest.xml" adı verilen bir dosya barındırır. Bu dosya, içeriğin yapısını, kaynaklarını ve içeriklerin LMS tarafından nasıl işleneceğini tanımlar.
- **Run-Time Ortamı:** Kullanıcıların içerikle etkileşimde bulunduğu ortamı tanımlar. Bu bölüm, veri alışverişi ve kullanıcı etkinliklerinin izlenmesi için API'leri içerir. SCORM, JavaScript kullanarak LMS ile içerik arasında iletişim kurar. Bu iletişim sayesinde öğrencinin ilerlemesi, test sonuçları gibi bilgiler kaydedilir ve takip edilebilir.
- **Sıralama ve Navigation:** Öğrenme modüllerinin sıralama mantığını ve navigasyonunu kontrol eder. Bu, materyallerin belirli bir düzen içinde sunulmasını ve öğrencilerin bu sıra boyunca yönlendirilmesini sağlar. Bu, karmaşık öğrenme yolları oluşturmak için çok kullanışlıdır.

SCORM'un Temel Yapısı ve Özellikleri

1. **İçerik paketi (.zip):** SCORM kursları, içinde imsmanifest.xml, HTML içerikler, medya ve tanımlama dosyaları barındıran sıkıştırılmış bir ZIP dosyasıdır.

2. XML manifest dosyası: Kurs içeriğinin yapısını, kaynaklarını, düzenini tanımlar. imsmanifest.xml, LMS'nin içerikleri doğru şekilde yönetmesini sağlar.

3. Çalışma zamanı iletişimi: JavaScript ile LMS ile iletişim kurulur; işlemler, ilerleme, test sonuçları gibi bilgiler iletilir.

4. Sürüm çeşitliliği: SCORM 1.2 ve SCORM 2004 (özellikle 4. sürüm) en yaygın kullanılan versiyonlardır. 2004 sürümü, sıralama ve dinamik içeriğe izin verir.

SCORM'un Eğitim Teknolojisindeki Konumu

SCORM, eğitim materyallerinin geniş bir kitleye ulaştırılmasını sağlayarak eğitimde dijitalleşmenin temel taşlarından biri haline gelmiştir. Özellikle e-öğrenme içeriklerinin farklı LMS platformlarında çalışabilmesi, eğitim kurumları ve şirketler için büyük bir avantaj sunar. SCORM, içerik geliştirme süreçlerini kolaylaştırırken aynı zamanda maliyetleri düşürür ve öğrenme deneyimini standartlaştırır.

Bununla birlikte, SCORM'un bazı sınırlamaları da bulunmaktadır. Özellikle mobil cihazlarda ve çevrimdışı öğrenme ortamlarında SCORM'un veri izleme yetenekleri sınırlı kalabilir. Bu nedenle, xAPI gibi daha modern standartların ortaya çıkışı, SCORM'un eksiklerini gidermeye yönelik bir adım olarak görülmüştür.

SCORM'un Temel Özellikleri ve Bileşenleri

SCORM, e-öğrenme içeriklerinin ortak bir formatta hazırlanmasını ve farklı LMS'lerde sorunsuz çalışmasını sağlayan standartları içerir.

- **Kalıcılık (Durability):** İçerik, sistemler değişse bile çalışmaya devam etmeli ve yatırım karşılığını vermelidir. SCORM, e-öğrenme içeriklerini tek bir formatta paketler ve şeffaf bir standart sağlar. Bu durum SCORM'u bir endüstri standardı

olmasını sağlar ve çoğu otorite tarafından bu durum kabul edilmiştir.

- **Taşınabilirlik (Portability):** İçerik, bir sistemden başka bir SCORM uyumlu sisteme kolayca taşınabilmelidir. SCORM ile hazırlanan içerikler, farklı LMS platformlarında yeniden kullanılabilir. Bu da maliyet ve zaman tasarrufu sağlar.
- **Tekrar Kullanılabilirlik (Reusability):** İçerik modülleri (SCO - Sharable Content Objects) bağımsız ve tekrar tekrar kullanılabilir olmalıdır.
- **Birlikte Çalışabilirlik (Interoperability):** İçerik farklı LMS'lerde aynı şekilde çalışmalıdır. SCORM, LMS ile etkileşim kurarak öğrencilerin ilerleme durumunu, başarı oranlarını ve test sonuçlarını raporlar.
- **Erişilebilirlik (Accessibility):** İçerik, içerik kütüphanelerinden erişilebilir olmalıdır ve gerekli metadataları içermelidir.

SCORM içeriği, genellikle bir manifest dosyası (manifest.xml) ile paketlenir. Bu dosya, içerik modüllerinin yapısını, sıralamasını ve izleme bilgilerini tanımlar. Ayrıca SCORM, kullanıcıların içerikteki ilerlemesini, başarılarını ve etkileşimlerini LMS üzerinde izleyip raporlayabilmeyi sağlar.

SCORM Nasıl Oluşturulur?

SCORM içerikleri herhangi bir içerik oluşturma aracı olmadan hazırlanabilir. Bunun için HTML olarak hazırlanan içerikler, medya objeleri ve bir imsmanifest.xml dosyasını kodlayıp bir zip paket oluşturabilirsiniz. Fakat bu senaryo teknik bilgi gerektirir HTML ve XML hakimiyeti gerekir, hatalı bir paket oluşturma riski bulunur.

SCORM paketleri hazırlamak için çeşitli araç yazılımlar bulunmaktadır. Örneğin, iSpring Suite, Articulate Storyline ve Adobe Captivate gibi yazılımlar bu alanda liderdir. Bu araçlar,

teknik bilgi gerektirmeden SCORM uyumlu içerikler oluşturmayı mümkün kılar.

Oluşturduğunuz SCORM paketlerinin sağlıklı çalışıp çalışmadığını açık kaynak kodlu LMS'lerde ya da bu test için geliştirilmiş web servislerinde gerçekleştirebilirsiniz.

Bunun için SCORM Cloud en popüler test ortamıdır. SCORM CLOUD (<https://app.cloud.scorm.com/sc/guest/SignInForm>) web sisteminde üye olduktan sonra SCORM paketinizi sisteme yükleyip hataları debug logs üzerinden raporlayabilirsiniz.

SCORM'un Farklı Standartlarla Karşılaştırması

AICC: AICC (Aviation Industry Computer-Based Training Committee), SCORM'dan önce kullanılan bir standarttır ve havacılık sektöründeki eğitim ihtiyaçlarından doğmuştur. AICC, eğitim içeriklerinin LMS ile etkileşim kurmasını sağlayan HTTP protokolüne dayanır. Ancak, SCORM, AICC'ye kıyasla daha geniş bir işlevsellik sunar. Özellikle SCORM'un API kullanarak veri alışverişi yapabilmesi ve içerik paketleme süreçlerindeki kolaylık, onu AICC'nin önüne geçirmiştir. Günümüzde SCORM, AICC'ye kıyasla çok daha yaygın bir şekilde kullanılmaktadır.

Tin Can API (Experience API veya xAPI): 2012 yılında ortaya çıkan Tin Can API, mobil cihaz desteği, offline öğrenme takibi, informal öğrenme aktiviteleri ve daha detaylı veri toplama gibi avantajları sunar. xAPI (Experience API), SCORM'un daha modern ve esnek bir versiyonu olarak tanımlanabilir. xAPI, kullanıcıların öğrenme deneyimlerini daha kapsamlı bir şekilde takip edebilmesini sağlar. SCORM'un sınırlı veri izleme yeteneklerine karşılık, xAPI, öğrenme aktivitelerini sadece LMS içinde değil, farklı ortamlarda da izleyebilir. Örneğin, bir öğrenenin mobil cihazında bir podcast dinlediği veya sosyal medya üzerinden bir makale okuduğu aktiviteleri bile kayıt altına alabilir.

Bu yönüyle xAPI, SCORM'a kıyasla daha ileri bir teknoloji sunar, ancak SCORM hala geniş bir kullanım alanına sahip olduğu için xAPI'nin yaygınlaşması zaman almıştır.

CMI5: CMI5, e-öğrenme alanında SCORM'un yerini alması beklenen, Tin Can API (Experience API veya xAPI) üzerine kurulu yeni ve modern bir standarttır. CMI5, Tin Can API'nin esnek ve kapsamlı öğrenme deneyimi takibi özelliklerini kullanırken, SCORM'un içerik paketleme ve LMS ile entegrasyon konusundaki güçlü yönlerini de geliştirerek birleştirir.

LTI: LTI (Learning Tools Interoperability), SCORM'dan farklı bir yaklaşım benimseyen bir standarttır. LTI, içeriklerin entegrasyonuna odaklanmak yerine, LMS ile araçlar arasındaki iletişimi kolaylaştırır. Örneğin, bir LMS üzerinden üçüncü taraf bir quiz uygulamasına erişmek için LTI kullanılabilir. SCORM'un içerik paylaşımı ve yapılandırması konusundaki yetenekleri, LTI'nin bu iletişim odaklı yaklaşımından farklıdır. Her iki standart da eğitim teknolojisinde önemli roller oynar, ancak LTI, özellikle araç entegrasyonu için daha uygun bir çözümdür.

SCORM, e-öğrenme içeriklerinin standartlaşması ve farklı LMS'lerde çalışabilmesi için geliştirilmiş öncü bir standarttır. Tarihsel olarak ABD Savunma Bakanlığı'nın ihtiyacından doğmuş ve 2000'li yıllarda e-öğrenmenin yaygınlaşmasında önemli rol oynamıştır. Ancak teknolojinin ilerlemesi ve yeni öğrenme ihtiyaçlarının ortaya çıkmasıyla birlikte SCORM'un bazı eksiklikleri gün yüzüne çıkmış, bu da Tin Can API ve CMI5 gibi yeni standartların geliştirilmesine yol açmıştır.

Günümüzde birçok kurum ve firma hala SCORM'u kullanmakla birlikte, mobil, offline ve sosyal öğrenme gibi yeni öğrenme biçimlerini destekleyen Tin Can API ve CMI5 gibi standartlar geleceğin e-öğrenme teknolojileri olarak öne çıkmaktadır.

Sonuç

SCORM, eğitim teknolojisinde devrim yaratmış ve içerik paylaşımını standartlaştırarak öğrenme materyallerinin erişilebilirliğini artırmıştır. Tarihçesi, teknik detayları ve diğer standartlarla karşılaştırması, onun eğitimdeki kritik rolünü gözler önüne sermektedir. Eğitim alanındaki bu gelişim, SCORM'un dijital öğrenmenin geleceğinde hala önemli bir yere sahip olduğunu göstermektedir. Mobil ve çevrimdışı öğrenme ortamlarına yönelik gelişmelerle SCORM'un daha da evrimleşmesi beklenmektedir.

SCORM, e-öğrenme içeriklerinin yaygın bir standardıdır; taşınabilirlik, LMS uyumluluğu ve temel takip özellikleri sunar. iSpring gibi araçlarla içeriği kolayca SCORM paketine dönüştürebilir, SCORM Cloud ve LMS testleri ile güvenli bir şekilde yayına alabilirsiniz. Bununla birlikte, artan izleme ve mobil ihtiyaçlar için xAPI veya cmi5 gibi daha yeni nesil standartlarda SCORM'un popülerliğini izleyecek bir yolu takip etmektedir. ■ **SÖ**

S C O R M
Sharable Content Object Reference Model

Kaynaklar:

- Advanced Distributed Learning Initiative (ADL) - SCORM'un geliştiricisi.
- iSpring Solutions Blog - SCORM'un özellikleri ve kullanım alanları.
- SCORM Cloud - SCORM içeriklerini test etmek için popüler bir platform.
- Rustici Software - SCORM teknolojileri ve uygulamaları hakkında detaylı bilgiler
- Vikipedi, SCORM, <https://tr.wikipedia.org/wiki/SCORM>
- Wikipedia, Sharable Content Object Reference Model, https://en.wikipedia.org/wiki/Sharable_Content_Object_Reference_Model
- https://www.ispringsolutions.com/blog/how-to-create-and-play-scorm-content?utm_source=chatgpt.com

LearnerScript Nedir?

Tuğçe Nur KILIÇARSLAN

Öğretim Tasarımcısı

tugce.kilicarslan@kliksoft.net

LearnerScript, Moodle tabanlı öğrenim yönetim sistemleri için geliştirilmiş güçlü bir **raporlama ve öğrenme analitiği** eklentisidir. Temel amacı, eğitim kurumlarının platform üzerinde toplanan verileri görselleştirmesi, analiz etmesine ve bu analizlerden anlamlı çıktılar üretmesine olanak sağlamaktır.

Klasik Moodle raporlamasının çok ötesine geçen LearnerScript:

- Yöneticilere, öğretmenlere ve öğrencilere **rol bazlı kontrol panelleri** sunar,
- 90'dan fazla **hazır rapor (canned reports)** ile sistem kullanımını gerçek zamanlı olarak analiz eder,
- Kullanıcıların kendi kriterlerine göre **özel raporlar** oluşturmaya olanak tanır,
- Zaman çizelgeleri, grafikler, karşılaştırmalı analizler gibi araçlarla **karar destek** sistemine dönüşür.

Moodle'ın içindeki verileri yalnızca göstermez, bu verilerle eğitimi stra-

tejik olarak yönetmenizi sağlar. Hem teknik ekipler hem pedagojik kadro için kullanılabilir ve özelleştirilebilir bir altyapı sunar.

Temel Özellikleri ve Kullanım Alanları

1. Hazır Raporlar (Canned Reports)

LearnerScript, kurulumu tamamlar tamamlamaz kullanılabilen 95+ hazır rapor ile gelir. Bu raporlar, veri analizi anında başlama imkânı tanır.

- Öğrenci ilerlemesi, not durumu, kurs tamamlama yüzdesi gibi metrikleri içerir.
- Hem sistem geneli hem spesifik ders bazlı raporlamalar sunar.
- Raporlar grafiksel ve sayısal veri ile birlikte gelir.

Örnekler:

- Kurs Özeti
- Öğrenci Özeti
- Sınav Özeti
- Ödev Özeti
- BigBlueButton Oturum Analizi

2. Özelleştirilebilir Raporlar ve Paneller

Her kurumun analitik ihtiyacı farklıdır. LearnerScript, bunlara cevap verebilmek için:

- Sürükle-bırak arabirimiyle özel rapor oluşturma imkânı tanır,
- Filtreler, koşullar ve hesaplamalarla derinlemesine veri işleyebilirsiniz,
- Hazırladığınız özel raporları belirli kullanıcı gruplarına atayabilirsiniz.

Örnek kullanım: “Son 30 gün içinde ödev teslim etmeyen öğrencileri listele ve ortalama notla ilişkilendir.”

3. Rol Bazlı Gösterge Tabloları (Dashboards)

Sistem içindeki herkes aynı veriye ihtiyaç duymaz. LearnerScript bunu bilir ve:

- **Yönetici** için sistem genel istatistikleri, kullanıcı trafiği, en çok görüntülenen kurslar gibi metrikler,
- **Öğretmen** için sınıfındaki öğrencilerin performans karşılaştırması, ödev teslim zamanlaması gibi analizler,
- **Öğrenci** için bireysel öğrenme ilerlemesi, tamamlama oranı, not geçmişi gibi bilgiler sunar.

Bu paneller, kullanıcı girişine göre otomatik olarak uyum sağlar.

4. Zaman Çizelgesi Analizi (Timeline Analysis)

Eğitimi anlamlı kılan yalnızca sonuçlar değil, süreçtir. Bu özellik sayesinde:

- Haftalık, aylık, dönemsel aktiviteler izlenebilir,
- Kullanıcıların platform üzerindeki aktiflikleri görselleştirilir,
- Ders içi yoğunluk noktaları ve boşluklar ortaya çıkarılır.

Örn: “Sınavdan 1 gün önce siteye giren öğrenci oranı nedir?” gibi sorulara kolayca yanıt verir.

5. Rapor Planlama ve Otomatik Gönderim

Düzenli rapor göndermek için manuel işleme gerek yok.

- Belirlediğiniz kriterlerde ve zaman aralığında raporlar otomatik hazırlanır,
- Belirlenen e-posta adreslerine doğrudan gönderilir,
- PDF, Excel, CSV gibi formatlarda dışa aktarılabilir.

Bu özellik kurum içi raporlama iş yükünü ciddi şekilde hafifletir.

6. Görsel Veri Sunumu

Veri ancak anlaşılırsa işe yarar. LearnerScript bu noktada:

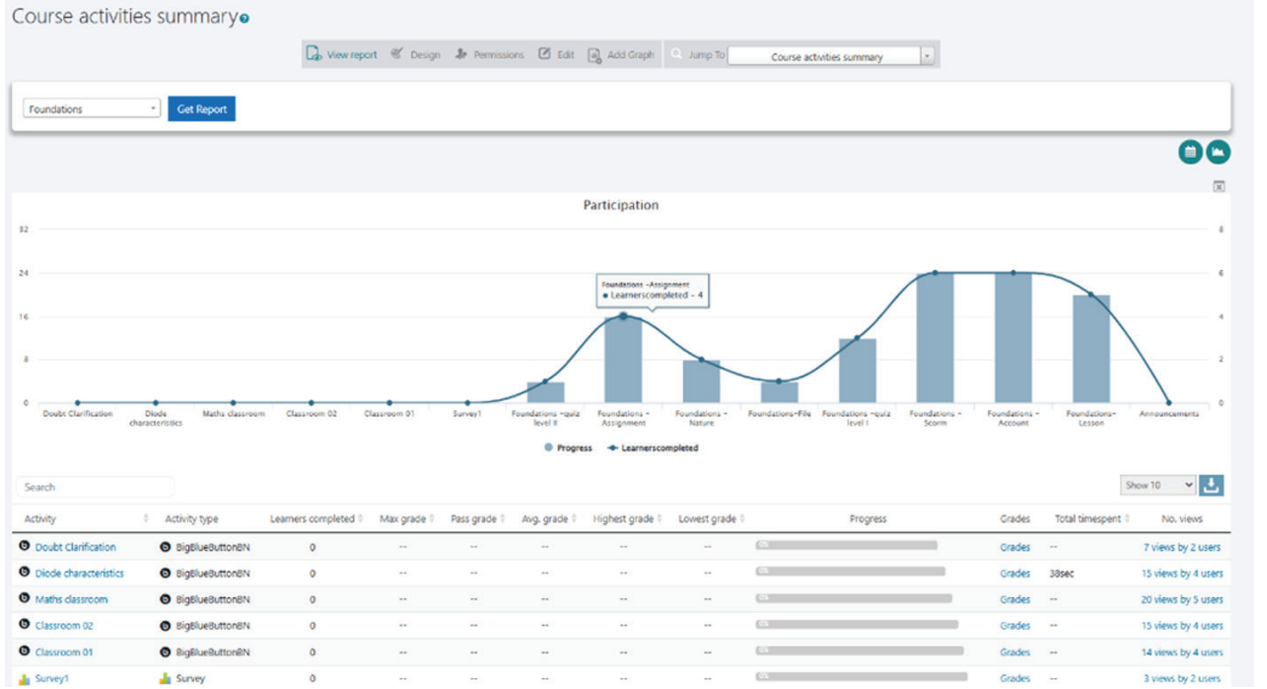
- İnteraktif grafikler, renkli tablolar ve şemalarla görsel analiz sunar,
- Dağılım grafikleri, bar chart, pie chart, ısı haritası gibi bileşenlerle desteklenir,
- Karmaşık verileri sadeleştirerek yorumlamayı kolaylaştırır.

7. Üçüncü Taraf Entegrasyonlar

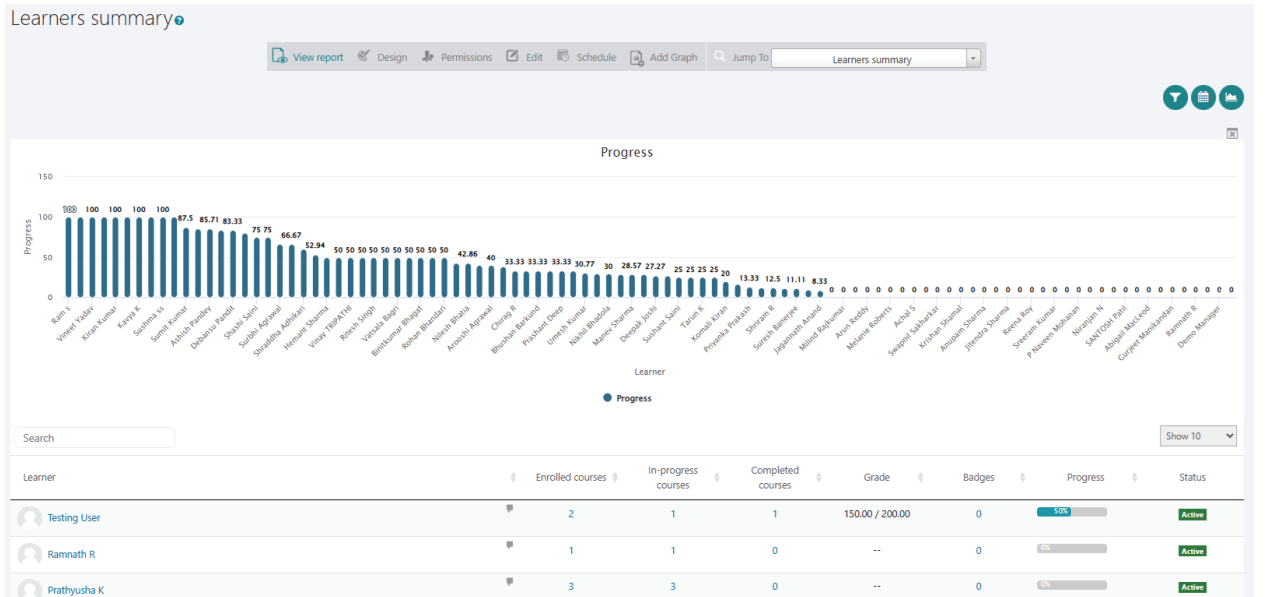
Örneğin BigBlueButton, SCORM modülleri gibi üçüncü taraf araçlardan gelen veriler de LearnerScript tarafından işlenebilir. Bu sayede sanal sınıf verileriyle öğrenme süreçleri entegre biçimde izlenebilir.

Hazır Rapor Örnekleri

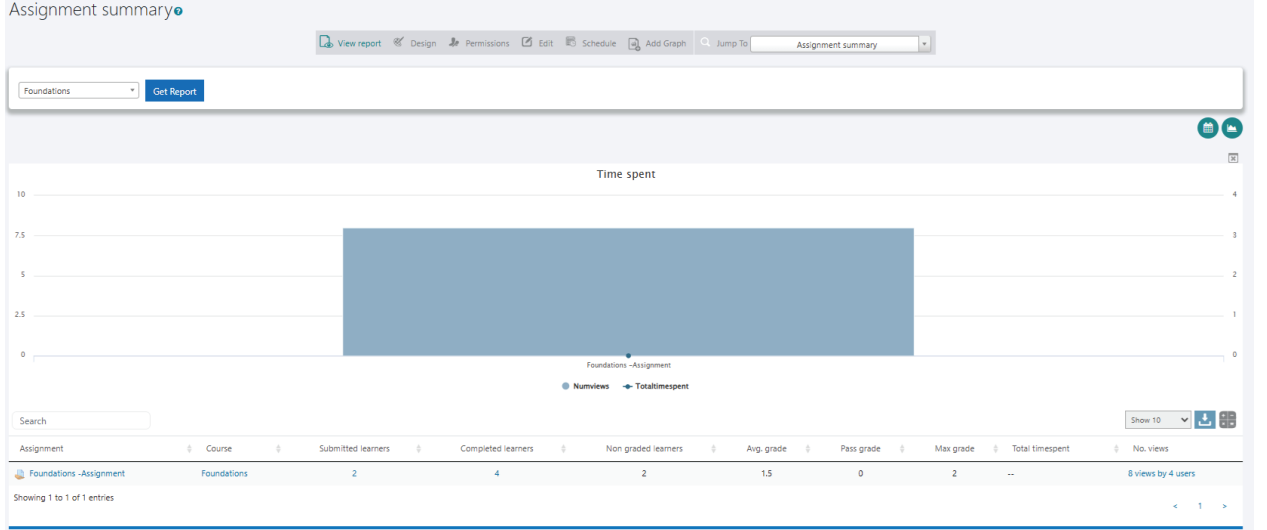
Kurs Özeti Raporu: Kursun genel durumu, katılımcı sayısı, tamamlanma oranı gibi bilgileri içerir. (Kaynaklarda "Course Summary" olarak da geçer ve kurs adı, kayıtlı/tamamlayan öğrenci sayısı, aktivite sayısı, en düşük/en yüksek/genel ortalama not, görüntülenme sayısı, toplam zaman harcaması gibi bilgileri içerir).

Öğrenci Özeti Raporu: Öğrencinin kurslardaki ilerlemesi, notları ve etkinlikleri hakkında bilgi verir. (Kaynaklarda "Learner's Summary" olarak geçer ve öğrenci adı, kayıtlı/ilerleyen/tamamlanmış kurs sayısı, ilerleme yüzdesi, rozet sayısı, öğrenci durumu gibi detayları gösterir).

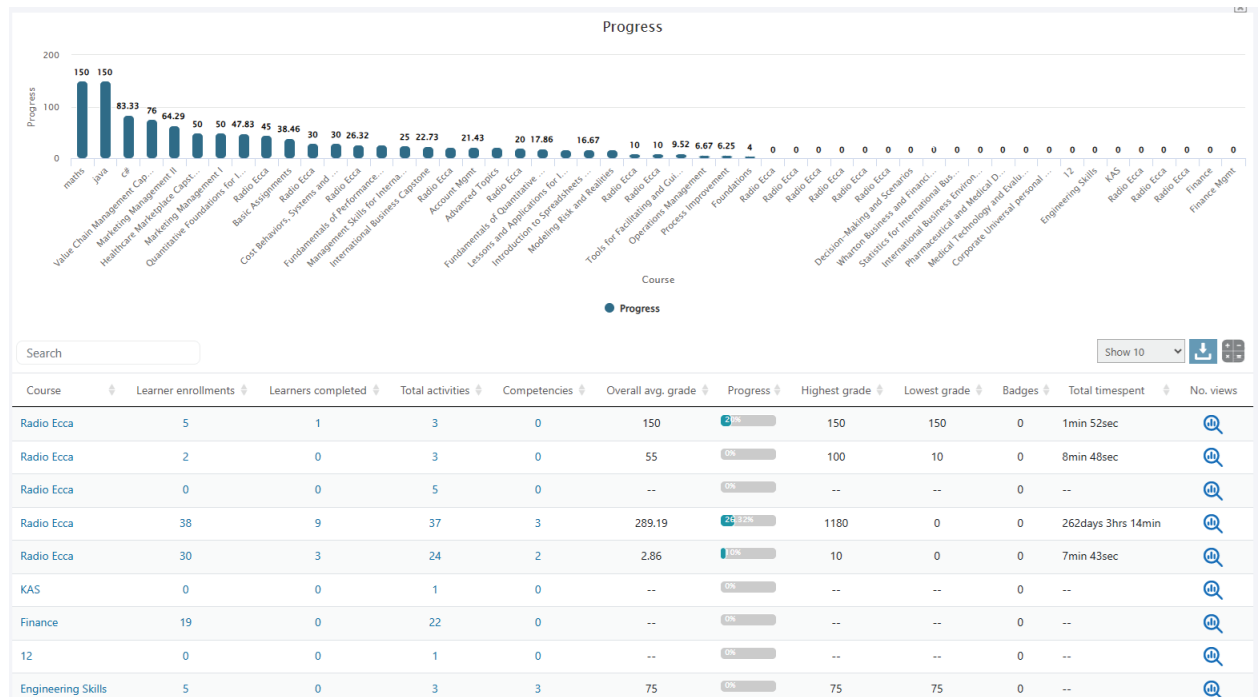
Ödev Özeti Raporu: Öğrencilerin ödev gönderimleri, değerlendirme durumları ve geri bildirimleri hakkında bilgi sunar. (Kaynaklarda "Assignment Report" olarak da geçer ve ödev adı, kursu, son teslim tarihi, toplam/gönderen/tamamlayan/not verilmeyen öğrenci sayısı, geçme/maksimum/ortalama not, toplam zaman harcaması ve görüntülenme sayısı gibi bilgileri içerir).

Sınav Özeti Raporu: Sınavlara katılım, başarı oranları ve ortalama puanlar gibi verileri içerir. (Kaynaklarda "Quiz Overview" olarak da geçer ve sınav adı, kursu, henüz başlamayan/ilerleyen/tamamlayan/deneyen öğrenci sayısı, geçme/maksimum not, ortalama deneme sayısı, ilk denemede not alan/tüm denemelerde not alan öğrenci sayısı, ilk deneme ortalama notu, toplam zaman harcaması ve görüntülenme sayısı gibi detayları sunar).

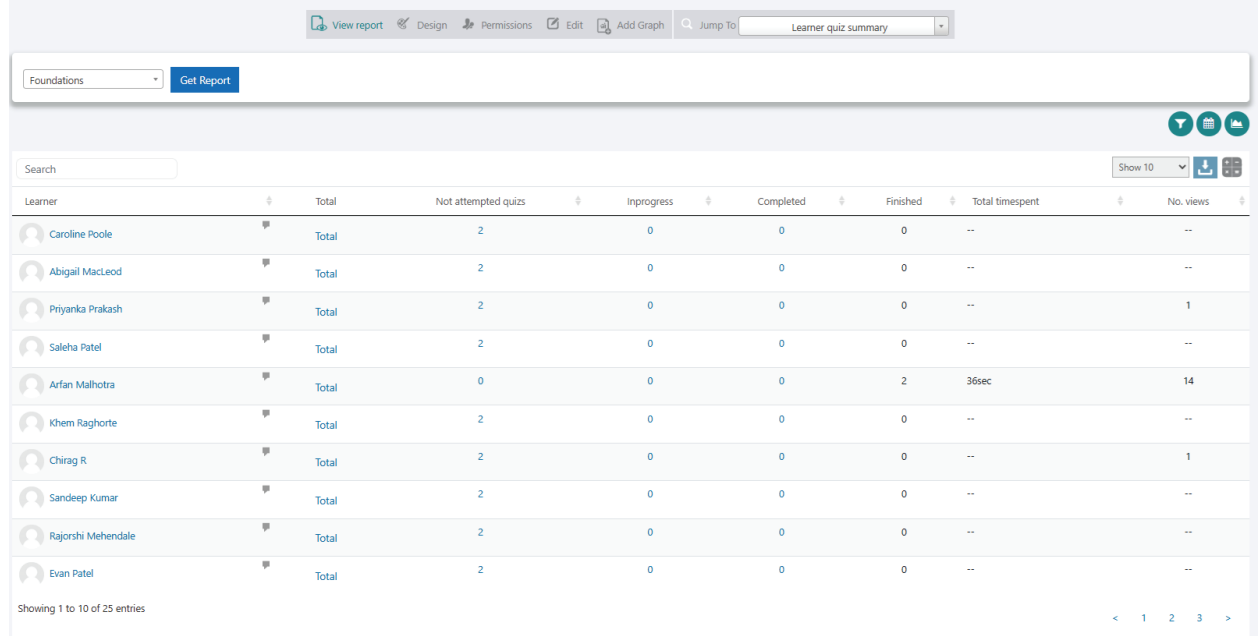

Kurs Tamamlama Raporu: Öğrencilerin kursları tamamlama durumlarını gösterir.

Not Dağılımı Raporu: Öğrencilerin notlarının dağılımını grafiksel olarak sunar.

Learner quiz summary?

Katılım Raporu: Öğrencilerin kurslara katılım sıklığı ve etkinlikleri hakkında bilgi verir.

Learner activity grade

View report Design Permissions Edit Jump To Learner activity grade

Foundations Announcements Get Report

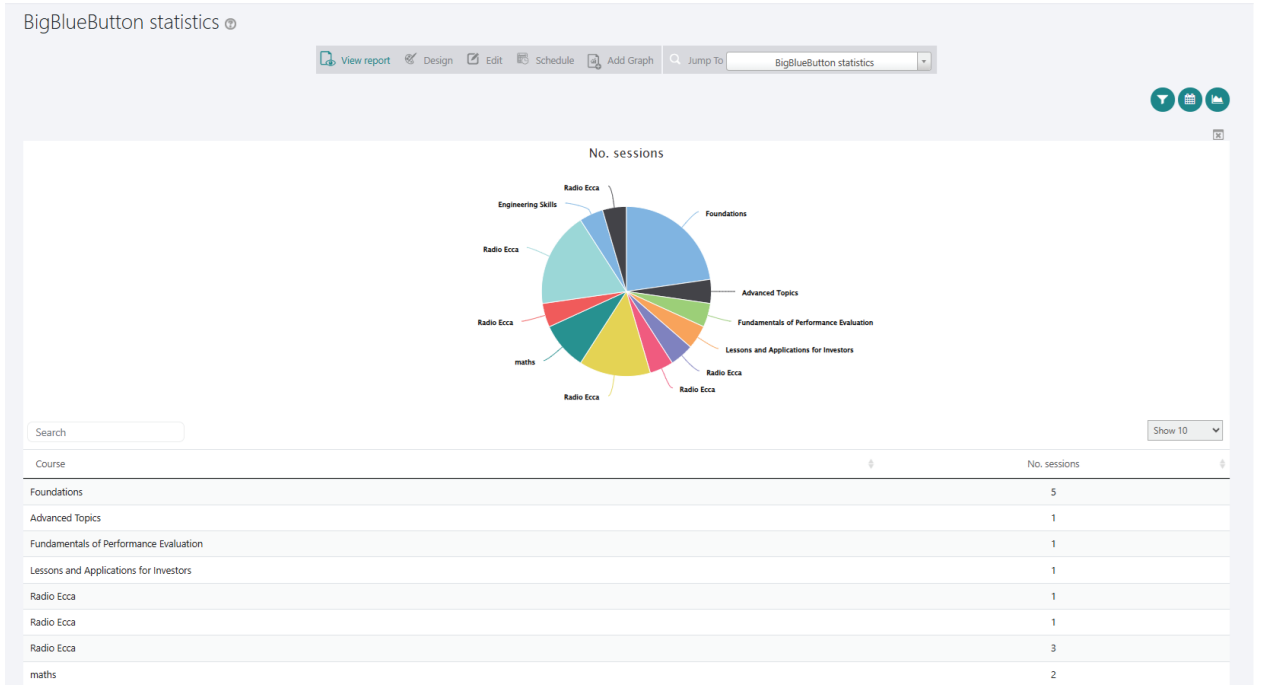
Search Show 10

Learner	Email	Grade	Status
Caroline Poole	caroline.poole@mailinator.com	-	Not Completed
Abigail MacLeod	abigail.macleod@mailinator.com	-	Not Completed
Priyanka Prakash	priyanka@mailinator.com	-	Not Completed
Saleha Patel	saleha@mailinator.com	-	Not Completed
Arfan Malhotra	arfan@mailinator.com	-	Not Completed
Khem Raghort	khem@mailinator.com	-	Not Completed
Chirag R	chirag@mailinator.com	-	Not Completed
Sandeep Kumar	sandeep@mailinator.com	-	Not Completed
Rajorshi Mehendale	rajorshi@mailinator.com	-	Not Completed
Evan Patel	evan@mailinator.com	-	Not Completed

Showing 1 to 10 of 25 entries

Zaman Çizelgesi Raporu: Belirli bir zaman aralığında öğrencilerin etkinliklerini analiz eder.

BigBlueButton Rapor Görüntüsü:

Diğer hazır rapor türleri arasında "Graded Activity Information" (notlandırılmış aktivite adı, türü, kursu, en düşük/en yüksek/ortalama not, toplam zaman harcaması, görüntülenme sayısı gibi bilgileri içerir) ve "SCORM Report" (SCORM adı, sürümü, türü, kursu, tamamlayan öğrenci sayısı, deneme sayısı, en düşük/en yüksek/ortalama not, toplam zaman harcaması, görüntülenme sayısı gibi detayları içerir) bulunmaktadır.

Teknik Özellikler

1. Açık Kaynak Kod Esnekliği

LearnerScript, Moodle ile tamamen entegre çalışabilen bir yapıya sahip olmakla birlikte, açık kaynak kodlu olarak sunulur. Bu, şu demektir:

- Kurumlar, sistemi kendi ihtiyaçlarına göre özelleştirebilir,
- Yeni filtreler, grafikler, kullanıcı arayüzleri geliştirilebilir,
- Dış geliştirici desteği alınabilir veya iç ekiplerle değişiklik yapılabilir.

Özellikle kurum içi IT ekiplerinin geliştirme yapabildiği yerlerde büyük avantaj sağlar.

2. Veri Güvenliği

Eğitim verisi gizlidir ve korunmalıdır. LearnerScript bu konuda:

- Verileri **kurum içi sunucularda** saklar,
- Hiçbir veriyi dış sunuculara iletmez,
- GDPR gibi gizlilik standartlarına uyumlu çalışacak şekilde yapılandırılabilir.

Veri dışarıya çıkmadığı için bulut tabanlı alternatiflere göre daha güvenlidir.

3. Tek Seferlik Lisans Modeli

Pek çok LMS eklentisi yıllık lisans veya kullanıcı başına ücret alırken, LearnerScript:

- Tek **seferlik satın alma modeli** uygular.
- Kurulduktan sonra sürekli ödeme gerekmez.
- Kurumun uzun vadede raporlama maliyetlerini düşürür.

Bütçesi kısıtlı KOBİ'ler ve üniversiteler için sürdürülebilir bir yatırım modelidir.

4. Veritabanı Uyumluluğu

LearnerScript, Moodle'in desteklediği aşağıdaki veritabanı türleriyle tam uyumlu çalışır:

- MySQL / MariaDB
- PostgreSQL
- MSSQL
- Oracle (kısıtlı destekle)

Bu da mevcut sistem altyapınızla uyumsuzluk yaşamadan entegre edilmesini sağlar.

5. Performans ve Optimizasyon

- Geniş kullanıcı kitlesi olan kurumsal Moodle kurulumları için yük testlerinden geçirilmiştir.
- Önbellekleme (caching) ve asenkron veri işleme özellikleri ile sistem üzerinde minimum yük oluşturur.
- Gelişmiş filtreleme özelliklerine rağmen gerçek zamanlı veri çekme performansı oldukça iyidir.

Özellikle 10.000+ kullanıcıya sahip sistemlerde stabil performans göstermesi büyük artıdır.

Kullanıcı Roller ve Deneyimleri

LearnerScript, Moodle'daki kullanıcı rollerini dikkate alarak kişiye özel gösterge panelleri (dashboard) ve rapor erişimleri sunar.

Böylece her kullanıcı sadece işine yarayan verilere odaklanır. Karmaşadan uzak, verimli bir kullanım deneyimi sunulur.

1. Yönetici (Manager/Admin)

Yöneticiler sistemin beyni gibi çalışır; LearnerScript de buna göre:

- Tüm sistem genelinde analiz yapabilir (kurslar, öğretmenler, öğrenciler, aktiviteler vb.),
- Kurum genelindeki katılım oranlarını, tamamlama istatistiklerini, aktiflik metriklerini görebilir,
- Tüm kullanıcıların panellerine erişip müdahale edebilir,
- Otomatik rapor planlama ve dışa aktarma işlevlerini yönetebilir,
- Kendi özel dashboard'unu kurumsal kararlar için özelleştirebilir.

Raporlama süreçlerinin merkezinde yer alan kritik kullanıcıdır.

2. Öğretmen (Teacher)

Eğitmenler için LearnerScript, derslerine ve öğrencilerine dair detaylı içgörüler sunar:

- Her öğrencinin **ilerleme durumu, not grafiği, tamamlama süreci,**

- **Katılım sıklığı, ödev teslim zamanlaması, geçen/kalan oranları,**
- Öğrencilere özel geribildirimleri ve riskli öğrenci analizini görme,
- Kendi sınıfına özel **dashboard** hazırlama imkânı.

Eğitim kalitesini artırmak isteyen öğretmenler için güçlü bir analiz motorudur.

3. Öğrenci (Student)

Öğrenciler yalnızca ders materyallerini görmekle kalmaz; LearnerScript sayesinde kendilerini analiz edebilirler:

- Kendi **öğrenme ilerlemelerini** ve **tamamladıkları kursları** izlerler,
- Hangi kursta ne kadar süredir aktif olduklarını görürler,
- Önceki dönem performanslarını karşılaştırabilirler,
- Rozetler, başarı grafikleri ve ders bazlı özetler üzerinden kendi gelişimlerini takip edebilirler.

Kendini izleyen öğrenci, öğrenme sorumluluğunu üstlenir.

LearnerScript bu rol bazlı yaklaşımı sayesinde veri kalabalığını filtreler, herkesin sadece ihtiyacı olan bilgiyi görmesini sağlar.

Böylece sistem daha güvenli, daha sade, daha hızlı çalışır.

LearnerScript'in Faydaları

LearnerScript, sadece bir raporlama eklentisi değil; eğitim süreçlerini anlamlandıran, iyileştiren ve veriye dayalı karar almayı mümkün kılan **stratejik bir analiz aracıdır**. İşte sunduğu başlıca avantajlar:

1. Eğitim Süreçlerinin İyileştirilmesi

- Hangi kursların tamamlanma oranı düşük?
- Öğrenciler hangi aktivitede zorlanıyor?
- Sınav öncesi ne kadar çalışma yapılıyor?

Bu gibi soruların yanıtları, LearnerScript sayesinde birkaç tıklama ile görülebilir.

İçgörüye dayalı öğretim tasarımı yapılmasına olanak tanır.

“Göz kararı” yönetimden “veriye dayalı” yönetime geçiş.

2. Zaman ve Kaynak Tasarrufu

- Raporlama iş yükünü otomatikleştirerek eğitimcilerin zamanını boşa harcamaz.
- Haftalık/aylık otomatik rapor gönderimiyle yöneticilerin sürekli manuel veri çekme ihtiyacını ortadan kaldırır.
- Özelleştirilebilir paneller sayesinde herkes yalnızca ilgilendiği veriyi görür.

Yüzlerce tıklamayı tek bir göstergeye indirir.

3. Veriye Dayalı Karar Alma

- Hangi öğretmen daha başarılı?
- Hangi öğrenciler risk grubunda?
- Hangi dersler ilgi çekmiyor?

Bu tür kararlar artık hislere göre değil, **ölçülebilir verilere göre** alınır.

Kurumun eğitim kalitesi ölçülür, belgelenir, geliştirilir.

“Sezgiye dayalı eğitim yönetimi” yerini “kanıta dayalı stratejiye” bırakır.

4. Kullanıcı Memnuniyeti ve Etkileşimi

- Her rol için sade, anlamlı, görev odaklı paneller.
- Öğrenci, kendi gelişimini takip ettiği için daha motive olur.
- Öğitmen, sınıf performansını kolayca görüp destekleyici aksiyonlar alabilir.
- Yönetici, sistemin genel sağlığına tek ekrandan ulaşabilir.

Karmaşık veri yığınları, sade görsel panellere dönüşür.

5. Kurumsal Öğrenme Kültürüne Katkı

- Eğitim verilerinin şeffaf ve ulaşılabilir hâle gelmesiyle kurum kültürü gelişir.
- Herkes kendi sorumluluk alanındaki veriye hâkim olur.
- Performans, sadece sonuçlara değil sürece de odaklanır.

Kurumun tüm paydaşları, “ölç, analiz et, iyileştir” döngüsünü içselleştirir.

LearnerScript, Moodle altyapısı üzerinde çalışan tüm eğitim kurumları için hem teknik hem pedagojik anlamda büyük bir fark yaratır. Basitçe bir rapor eklentisi değil; kurumun dijital öğrenme verisini görselleştiren, anlamlandıran ve harekete geçiren **akıllı bir karar destek sistemidir**.

LearnerScript'i Öne Çıkaran 5 Neden

1. **Derin ve detaylı veri analizi** sunar.
2. **Rol bazlı paneller** ile her kullanıcıya özel deneyim sağlar.
3. **Hazır ve özelleştirilebilir raporlar** ile operasyonları kolaylaştırır.
4. **Veriye dayalı stratejik kararlar** alınmasına yardımcı olur.
5. **Uzun vadede sürdürülebilir maliyet avantajı** sunar.

Eğer Moodle sisteminizde sadece “Kim ne yaptı?” sorusunu değil, “Neden yaptı? Nasıl geliştirilir?” gibi derin sorulara yanıtlar arıyorsanız, LearnerScript sizin için doğru araçtır. ■ **TK**

iSpring Suite ile 5 Adımda Etkili e-Öğrenme Tasarımı

Melisa DEMİR

Öğretim Tasarımcısı

melisa.demir@kliksoft.net

Dijital dönüşümle birlikte eğitim ve öğretim de dört duvar arasından çıkmış; artık bilgisayarlarımıza, tabletlerimize hatta telefonlarımıza sığar hale gelmiştir. Bilgiye ulaşmak kolaylaştıkça bilginin sunulma şeklinin kalitesi de önem arz etmeye başladı. Bu anlamda, eğitim süreçleri de dijitale uyacak şekilde bir değişime girmek durumundadır. Yani bir e-öğrenme sürecinin etkinliği ve sürekliliği; e-öğrenme içeriğinin yapılandırılmasıyla paralel ilerler. E-öğrenme içeriği hazırlamada iSpring hızlı ve kolay scorm paketler oluşturabilmek için en pratik yollardan biridir. Peki iSpring ile etkili bir öğrenme sürecinde e-öğrenim tasarım süreci nasıl ilerlemeli, nelere dikkat edilmeli? Gelin bunu 5 adımda en inceleyim!

1. Hedef Kitleyi Tanımak

Etkili bir e-öğrenme tasarımı hazırlamak istiyorsak hedef kitlemizi iyi tanımamız gerekir. Katılımcıların yaşı, teknik bilgisi, ön bilgileri, öğrenme motivasyonu hatta hangi kurum

personeli olduğu ya da hangi bölüm öğrencisi olduğu gibi faktörler içeriğin renk tonlarını, infografiklerini, süresini, biçimini doğrudan etkiler. Bu sebeple içerik tasarımına başlamadan önce hedef kitleyi tanımak ve ona göre hareket etmek önemlidir.

2. Öğrenme Hedeflerini Belirlemek

Hedef kitleyi tanıdıktan sonra öğrenme hedefleri netleştirilir. Belirlenen hedefler “Bu eğitimi tamamlayan kişi şu becerileri kazanır.”, “bu eğitimi tamamlatıyanlar şu kazanımları edinir.” Gibi cümlelerle hedefler belirlenir. Belli bir hedef doğrultusunda ilerlemek hem çizilecek yolu net bir şekilde belirler hem de eğitim sonunda yapılarak hangi kazanımlara ulaşıldığının, hangi becerilerin kazanıldığının ölçülmesine olanak sağlar. Hedefleri net olmayan bir içerik karmaşık olacağından içeriğin verimliliğini düşürecek öğrenme motivasyonunu azaltacaktır.

iSpring Suite

3. İçeriği Planlamak ve Akışı Kurgulamak

İçerik bilgilerini yığınlar halinde vermek yerine parçalara bölmek, basitten karmaşığa doğru ilerlemek, önce somut bilgiler verip sonra bu bilgileri soyutlaştırmak öğrenimi kolaylaştıracaktır.

Bu aşamada;

- Modül yapısı belirlenir.
- Bütün slaytlarda aynı olacak şekilde ekran düzeni tasarlanır. (başlık, logo, kenar tasarımı, renk, sayfa numarası)
- Giriş-gelişme-sonuç kısımları belirlenir.
- Karmaşık bilgiler sindirilebilir parçalara bölünür.

Ve tasarıma başlanır. İnsanların ekran odaklanma süresi kısa olduğundan karmaşık uzun bilgiler yerine kısa, öz ve sadece amaca hizmet eden bilgiler verilmesi amaçlanır.

4. Etkileşimli Slaytlar Hazırlamak

Hedef kitle tanıyıp, öğrenme hedefleri belirleyip, bilgileri basit parçalara böldükten sonra artık içerik tasarımına geçebiliriz. Bir önceki madde de belirttiğimiz gibi ekran odaklanma süresi kısa olduğu için bilgiyi özetlemenin yanında; görseller, videolar, infografikler, gifler, animasyonlar kullanılarak dikkat süresi arttırılabilir. Bu anlamda iSpring büyük kolaylık sağlar.

Bu aşamada slaytta verilen içerik;

- Görsellerle, videolarla, giflerle desteklenebilir.
- Eklenen nesnelere animasyonlarla giriş, çıkış ve ekranda hareket verilebilir.
- iSpring sekmesinden “interaction” butonuna tıklayarak etkileşimli nesneler (etiketli grafikler, zaman çizelgeleri, süreç akışları) oluşturulabilir.

- iSpring sekmesinden “role play” butonuna tıklayarak diyaloglu senaryolar oluşturulabilir, ya da başarı hikayeleri diyalogaştırılarak anlatılabilir.

İçeriğe uygun bir şekilde tasarım yapıldıktan sonra iSpring sekmesinden “quizmaker” aracıyla içerik içerisinde test açık uçlu soru, eşleştirme, doğru yanlış gibi bir çok ölçme aracı kullanılabilir.

Ayrıca yine iSpring sekmesinden “manage narration” butonuna tıklayarak eğitime hem ses hem de video anlatım eklenebilir ve düzenlenebilir.

5. İçeriği Test Etmek ve Kaydetmek

İçerik tamamlanıp son kontroller de yapıldıktan sonra iSpring sekmesinden “preview” butonuna tıklanarak test edilebilir. Test üzerinden eğitim değerlendirilebilir, revize edilebilir, geliştirilebilir ve böylelikle zaman kaybının önüne geçilmiş olur.

İçeriğin test edilmesinden sonra artık iSpring’in “publise” butonu ile e-öğrenim içeriği (mobile de uyumlu olacak şekilde) yerel kayıt (video) alınabilir, iSpring cloud’a (iSpring’in kendi bulutu) kaydedebilir, LMS’e yüklenebilir, video formatında doğrudan YouTube’a yüklenebilir.

İşte artık etkileşimli eğitim hazır!

Etkili bir e-öğrenme az önce anlattığımız beş adımda da görüldüğü üzere tek başına yalın bir anlatımdan oluşamaz. Hedef kitleyi motive eden, katılımına olanak sağlayan ve öğrenme sürecini kontrol eden bir yapıya sahip olmalıdır. Bu anlamda iSpring’in sunduğu olanaklar doğru bir yaklaşımla birleştğinde kurum içi öğrenme süreçleri verimli ve sürdürülebilir hâle gelebilir. ■ **TK**

KÜRESEL "LMS" İSTATİSTİKLERİ

Cem KARAHANOĞLU

Grafik Tasarımcısı, Kurumsal Eğitmen
egitim@kliksoft.net

Teknolojik yenilikler, eğitim ve öğretimi en az yarım yüzyıldır doğrudan etkilemekte ve biçimlendirmektedir.

Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki (BİT) gelişmelerin her geçen gün katlanarak artması, öğretim tekniklerini çeşitlendirmiş, iyileştirmiş ve farklı pedagojik yaklaşımların gelişmesine olanak sağlamıştır. Bu sayede, eğitimin kapsamı da genişlemiştir.

Eğitim teknolojisinin (edtech) bu tür yan ürünlerinden biri de, akademik programları, konu çalışma kılavuzlarını ve temel okuma listeleri gibi eğitim materyallerini tek bir platformda bir araya getiren yazılım uygulamaları olan öğrenme yönetim sistemlerinin (LMS) ortaya çıkmasıdır. LMS'in eğitim sektörüne tanıtılması, öğrenciler ve öğretmenler üzerinde olumlu bir etki yaratmıştır. LMS platformları, e-öğrenme içeriklerinin oluşturulmasına, uyarlanmasına, dağıtılmasına ve yönetilmesine yardımcı olmaktadır.

LMS platformlarının eğitim sektörü üzerindeki etkisini anlamak ve küresel ölçekte ne ölçüde benimsendiklerini görmek amacıyla ilişkili istatistiklere göz atmakta fayda vardır.

Söz konusu istatistikler, LMS sektörünün mevcut durumu ve yakın gelecekte nereye gideceği konusunda bir fikir edinmemizi sağlayacaktır. Aşağıda LMS pazar payı dâhil olmak üzere birçok öğrenme yönetim sistemine ilişkin raporlar paylaşılmaktadır.

LMS Pazar İstatistikleri

İlk LMS yazılımı, psikoloji profesörü **Sidney Pressey**'nin ilk elektronik öğretim cihazını icat ettiği 1924 yılına kadar uzanıyor. Bu düzenek, öğrencilere çoktan seçmeli sorular soran bir pencereye sahip bir daktiloya benziyordu. Pressy'ye göre, bu öğretim cihazının arkasındaki ana fikir, öğretmenlerin öğrencileri için daha ilham verici ve düşünceyi harekete geçiren aktivitelere odaklanmalarını sağlamaktı (Kaynak: Kadosh & Dowker, 2015).

O zamandan beri, LMS uygulamaları akademiye giderek daha popüler hâle geldi ve eğitimcilerin ve öğrencilerin farklı konular için dijital hikâye anlatımı örneklerinin kullanımı da dâhil olmak üzere çeşitli formatlarda eğitim kaynaklarına erişmelerini sağladı.

En son piyasa araştırması (Grand View Research, 2024), LMS pazarının 2025 yılına kadar 28,58 milyar dolara ulaşacağını göstermektedir.

LMS pazarını ileriye taşıyan birkaç faktör var. Bunlar LMS platformlarının büyümesi için kapsamlı hükümet girişimleri, dijital öğrenmenin artarak benimsenmesi, kendi cihazını getirme politikalarına doğru artan eğilim ve LMS'de yapay zekânın (AI) ve makine öğrenmesinin (ML) yükselişi.

Sonuç olarak, küresel LMS pazarındaki kilit oyuncuların gelirleri sürekli olarak artıyor. Aşağıda daha fazla LMS istatistiklerine ilişkin bazı özetleri liste hâlinde görebilirsiniz:

- LMS pazarının 2025'te 28,58 milyar dolardan 2030'da 70,83 milyar dolara, bu dönemde %19,9'luk bir bileşik yıllık büyüme oranıyla büyümesi bekleniyor (Grand View Research, 2024).
- 2032'ye kadar küresel e-öğrenme pazarı 2023'teki 227,34 dolarlık değerinden 740,46 milyar dolara kadar yükselecek (Straits Research, 2024).
- 2024-2030 tahmin döneminde küresel kurumsal LMS pazarının %23,8'lik bileşik yıllık büyüme oranıyla, 50,1 milyar dolarlık bir gelirle büyümesi bekleniyor (Research and Markets, 2025).
- 2024'te, eğitim teknolojisine yapılan küresel yatırımlar 2,4 milyar dolara düşmeye devam etti ve bu, 2015'ten bu yana en düşük yatırım seviyesi oldu ve hatta 2023'teki 3 milyar dolarlık yatırımdan bile daha düşük oldu (Holon IQ, 2025). Bu düşüş, pandemi sırasında fonlamadaki artışa bağlıyor ve yatırımcılar artık pandemi sonrası dönemde daha temkinli ve stratejik bir yaklaşım benimsiyor (Rauf, 2025).
- Buna rağmen, küresel e-öğrenme platformu pazarı 2029'a kadar yaklaşık 995,9 milyon kullanıcıya sahip olacak (Statista, 2025).

- 2023'te **Canvas**, Kuzey Amerika LMS pazarına hâkim oldu ve pazarın %41'ini kontrol etti. **Blackboard** pazar payının %17'siyle onu takip etti. Hem **Moodle** hem **Brightspace** pazar payının %16'sıyla ikinci sırada yer aldı (Hill, 2024).

Elbette bunlar Kuzey Amerika istatistikleri.

LMS Benimseme İstatistikleri

ICT (BİT) yenilikleri ve LMS programlarının popülerleşmesi, eğitim sektöründe köklü değişikliklere yol açmıştır. Günümüzün bilgi tabanlı ekonomisinde, LMS'in benimsenmesi öğretim tekniklerini de öğrenme ortamlarını da büyük oranda geliştirmiştir. Dünyanın dört bir yanında giderek artan sayıda eğitim kurumu, öğrencilere daha etkili ve verimli bir öğrenme yöntemi sağlamak için LMS platformlarından yararlanmaya başlamıştır. Ayrıca öğretmenler, ekran kayıt araçları ve kullanışlı performans izleme özellikleri sayesinde esnek ders oluşturma becerileri de kazanmışlardır.

LMS kullanımı, dünyanın her köşesindeki birçok üniversite ve eğitim kurumu için bir gereklilik hâline gelmiştir. Öğrencilerin ve kurum çalışanlarının artan eğitim ihtiyaçlarını karşılamak için, giderek artan sayıda eğitim kurumu uzaktan eğitim programları geliştirmekte ve bunun için de bilgi ve iletişim teknolojilerinin (BİT) kullanımına yönelmektedirler.

Kuzey Amerika: Kuzey Amerika'da eğitim kurumlarının ve kurumsal sektörlerin öğrenme deneyimini geliştirmek için LMS çözümleri dağıtmaları ve bunu yaygınlaştırmaları LMS'in daha çok benimsenmesini sağlamaktadır. Örneğin, bazı eyaletlerde LMS platformları üzerinden üniversite dereceleri sunulmaktadır. Mesela, Teksas eyaleti psikoloji alanında çevrimiçi yüksek lisans eğitimi sunmaktadır. Grand View Research raporuna göre, Kuzey Amerika, artan nitelikli eğitim talebi nedeniyle LMS benimsemede baskın konumda ve en iyi kurumsal LMS'e sahip.

Aşağıda LMS benimsenme oranlarını ve diğer istatistikleri görebilirsiniz:

- 2024'te Kuzey Amerika, %36'nın üzerinde bir oranla küresel LMS gelirinde en büyük paya sahip (Grand View Research, 2024).
- Kuzey Amerika 2029'a kadar 101,1 milyon çevrimiçi öğrenme platformu kullanıcısına sahip olacak (Statista 2025).
- Dahası, kullanıcı penetrasyon oranının 2025'teki %15,7 oranından 2029'a kadar %19,3'e ulaşması bekleniyor.
- Son olarak kullanıcı başına ortalama gelirin 59,95 dolar olduğu tahmin ediliyor.

Güney Amerika: Latin Amerika'daki artan mobil benimseme, edtech sektörü için sonsuz fırsatlara dönüşmekte. Bu nedenle, Güney Amerika'daki e-öğrenme pazarı önemli bir büyüme-ye tanık oluyor ve 2022'den 2030'a kadar %17'lik bir bileşik yıllık büyüme oranıyla büyümesi bekleniyor (Straits Research, 2023).

Kurumsal öğrenmeye olan talep, Latin Amerika'da artan LMS benimseme oranına katkıda bulunmakta. Piyasalar ve endüstriler küreselleştikçe, işletmeler kurumsal eğitimi kolaylaştırmak ve küresel ekonominin hızlandırılmış evrimine ayak uydurmak için çevrimiçi öğrenme platformlarına yöneliyor.

Endeavor INSIGHT EdTech'in bir çalışması (An Overview of Edtech, 2019), çevrimiçi eğitim almanın basitliğinin ve iş fırsatlarının Latin Amerika'da çevrimiçi eğitim kaynaklarının artan benimsenmesinin en önemli nedenleri arasında olduğunu da ortaya koymakta.

- Latin Amerika'da, çevrimiçi öğrenme platformu pazarının 2029'a kadar 4,06 milyar dolara ulaşması bekleniyor (Statista, 2025).
- Tüm kıtada, çevrimiçi LMS kullanıcıları 2029'a kadar 66,1 milyon olacak.
- Ayrıca, kullanıcı penetrasyon oranının aynı yıl içinde 3 puan artarak %17,4'e çıkması bekleniyor.

- Bu arada, Latin Amerika'da, LMS pazar değeri 2030'a kadar 3,7 milyon dolara ulaşacak (Straits Research, 2023).
- Latin Amerika'da **Moodle**, pazar payının %73'ünü elinde tutan lider platform (Morgan, 2024).

Avrupa: Avrupa'da, daha fazla Avrupa üniversitesi uluslararası öğrencilere çevrimiçi dereceler sunmaya başladıkça çevrimiçi eğitim giderek daha popüler hâle gelmekte. Sertifika programları ve üniversite derece programları sunan eğitim kurumları, kayıt rakamlarının her yıl artmasıyla sürekli bir başarı yaşamaktalar. Eurostat (2025) tarafından yayınlanan verilere göre, **İrlanda**, en çok bireyin çevrimiçi kurslara katıldığı ülke olarak öne çıkıyor, onun ardından **Hollanda** ve **İspanya** geliyor.

- İrlanda'da internet kullanıcılarının %61'i en az bir çevrimiçi kursa kayıt yaptırmış. Hollanda (%59) ve Finlandiya (%53) için de aynı yüksek oranlar geçerli.
- Avrupa'da LMS pazarının 2034 yılına kadar %19,20'lik bir bileşik yıllık büyüme oranıyla 51,99 milyar dolara çıkması bekleniyor (Market Research Future, 2025).
- 2029 yılına kadar, çevrimiçi LMS kullanıcı sayısı 112,3 milyon olacak (Statista, 2025).
- Bu arada e-öğrenme platformlarının kullanıcı penetrasyon oranı %2 puan artarak 2029'a kadar %15,2'ye ulaşacak.
- 2023'te **Moodle** Avrupa genelinde en büyük pazar payına (%69) sahipti. **Moodle**, 2015'ten beri pazar payına göre önde gelen LMS platformu (Morgan, 2024).
- Hem **Blackboard Learn** hem de **Canvas** %8 paya sahip olmuşlar.

İrlanda, %61'lik bir oranla Avrupa'da en fazla çevrimiçi eğitim kullanıcısına sahip ülke.

Asya ve Asya-Pasifik: Asya'da LMS'in benimsenmesi, e-öğrenmeye yönelik artan talep ve hareket hâlindeyken öğrenme uygulamalarına yönelik eğilim tarafından yönlendirilmekte. Asya Pasifik bölgesinde gelişmekte olan ülkelerdeki eğitim kaynaklarındaki iyileştirme ve ekonomik ilerlemenin de yakın gelecekte LMS platformlarının benimsenme oranını artırması bekleniyor.

- Asya genelindeki çevrimiçi öğrenme platformlarının pazar geliri 2025 yılına kadar 49,33 milyar dolara ulaşacak (Statista, 2025).
- Ayrıca, kıtanın 2029 yılına kadar bu platformların 678,8 milyon kullanıcısına sahip olması bekleniyor.
- Bu arada, kullanıcı penetrasyonu 2029 yılına kadar %17,6'ya ulaşacak.
- Çin'in 2025 yılında yaklaşık 40,43 milyar dolar gelir elde etmesi bekleniyor ve bu tutar küresel olarak en yüksek pazar payı olacak. Ayrıca, Çin'deki kullanıcı penetrasyon oranının %212,8'e ulaşması bekleniyor.
- Asya-Pasifik genelinde LMS pazar payları, 2021'deki 3,8 milyar dolarlık değerinden yıllık %20,28 oranında büyüyerek 2030 yılına kadar 20,6 milyar dolara ulaşacak (Straits Research, 2023).

Afrika: Eğitim, Afrika'nın kalkınmasının en temel payandasıdır. Öğrenme etkinliğini artırma çabasıyla, giderek artan sayıda Afrika ülkesi e-öğrenme uygulamalarını benimsemektedir. Sonuç olarak, Afrika için e-öğrenme ve LMS platformlarının "patlayan pazarı" (booming market) demek yanlış olmaz. Ancak Afrika'nın LMS benimsemesindeki ilerlemesine rağmen, etkili LMS uygulamasını engelleyen zorluklar varlığını sürdürmektedir. Çevrimiçi öğrenme, Afrika'daki eğitim kalitesini iyileştirme potansiyeline sahip olsa da, İnternet erişimi, çevrimiçi içeriklere ulaşma ve eğitici eğitimlerinde görülen eksiklikler gibi faktörler Afrika ülkelerinde LMS benimsemesinin önüne geçmektedir.

- Afrika'da, e-öğrenme sektörünün yıllık büyüme oranı 2025'ten 2033'e %9,12'dir (Research and Markets, 2025).
- Bu da, e-öğrenme pazar değerini 2033 yılına kadar 7,7 milyar dolara çıkarıyor.
- Ayrıca, Orta Doğu ve Afrika'da LMS pazar büyüklüğünün 2024 yılında 947,1 milyon dolar olacağı tahmin ediliyor (Grand View Research, 2024).
- LMS pazarı 2030 yılına kadar 3,1 milyar dolara ulaşacak ve 2025'ten 2030'a kadar %22,1'lik bir bileşik yıllık büyüme oranıyla büyümeye devam edecek. Güney Afrika kıtasının bu dönemde en yüksek büyüme oranını elde etmesi bekleniyor.

LMS Benimsemesinin Önündeki Engeller:

Yükseköğretim kurumları için, bir LMS platformunu benimsemek aceleyle getirilecek bir iş değildir. Aslında, başarılı bir LMS benimsemesi için tasarım, kullanım kolaylığı ve mobil uyumluluk gibi dikkate alınması gereken çok sayıda önemli husus vardır.

Kizilcec (2017), hem öğretmenler hem öğrenciler olmak üzere LMS kullanıcılarına öncelikle yeterli rehberlik ve destek sunmanın gerekliliğini vurgulamıştır. LMS kullanıcılarının sayısı artmaya devam ettikçe münhasır rehberlik ve destek sağlamak oldukça zorlayıcı hâle gelebilmektedir (Araka, 2020).

LMS benimsemesini hızlandırmak için, L&D (öğrenme ve geliştirme) profesyonelleri LMS programlarını basitleştirmenin ve kullanıcı tarafında LMS benimsemesini iyileştirmenin yollarını aramaya devam etmektedirler.

- 2024'te seçmenler, okul bölgelerinin inşaat projelerini ve teknoloji satın alımlarını desteklemek için tahviller aracılığıyla 113,5 milyar dolar değerinde borç alınmasını onayladı (Lieberman, 2024).
- Ancak, sınırlı okul fonu LMS'in benimsenmesinin önünde bir engel oluşturabilmekte. Maliyetin olumsuz

etkisi, uygun fiyatlı çevrimiçi programlar sunan daha fazla kurum ve kuruluşun katılımıyla azaltılabilir. Örn, potansiyel sosyal hizmet uzmanları, finansal yatırıma geçecek kadar uygun fiyatlı çevrimiçi eğitim programlarını keşfedebilirler.

- Training Magazine (2024) dergisine göre, ABD şirketlerinin %15'i 2025'te LMS edinimi için bir miktar bütçe ayırmayı, bir diğer %15'i de mobil öğrenme için aynı şeyi yapmayı hedeflemişler.
- Bu arada, şirketlerin %39'u 2025'te çevrimiçi öğrenme araçları ve sistemleri satın almayı hedeflemişler.
- 2024'te, ABD şirketlerinin yaklaşık %74'ü ekonomik belirsizlikler nedeniyle bütçelerini azaltmış. Buna karşılık, diğer şirketler yeni ekipman veya teknoloji satın almak için bütçelerini artırmışlar (%38).
- ABD'deki şirketlerin %86'sı LMS yönetim hizmetlerini dış kaynak olarak kullanmamış. Dahası, bunların %54'ü LMS barındırma veya LMS operasyonları için de dış kaynak kullanmamışlar.

Geleneksel Olmayan Öğrenciler için LMS'in Avantajları

Yetişkin öğrenciler, çalışan profesyoneller ve ailevi sorumlulukları olanlar gibi geleneksel olmayan öğrenciler, eğitim ve kariyer hedeflerini ilerletmek için giderek daha çok LMS platformlarına yönelmektedirler. Bu sistemler, esneklikleri, erişilebilirlikleri ve kendi hızlarında öğrenmeyi desteklemeleri nedeniyle bu demografik grup için özellikle avantajlı. Geleneksel olmayan öğrenciler için LMS platformlarının en önemli faydalarından biri, kendi hızlarında derece ve sertifika alabilme imkânı sunmaları. Kariyer gelişimlerini hızlandırmak için en hızlı üniversite dereceleri arayanlar için LMS tabanlı programlar esnek planlama ve hızlandırılmış ders seçenekleri sunabilmekte. Bu, öğrencilere kişisel ve profesyonel yükümlülüklerini yerine getirirken iş yüklerini yönetme gücü vermekte.

Ek olarak, LMS platformları genellikle mobil uyumlu arayüzler içermekte ve öğrencilerin tablet, akıllı telefon veya dizüstü bilgisayardan olsun, her yerden ders materyallerine erişebilmelerini sağlamakta. Bu erişilebilirlik coğrafi engelleri ortadan kaldırarak geleneksel olmayan öğrencilerin eğitim hedeflerine uzak veya yetersiz hizmet alan bölgelerden de ulaşabilmelerini mümkün kılmakta.

Bir diğer önemli özellik ise öğrenme yollarını kişiselleştirme yeteneği. Birçok LMS çözümü, öğrenci hedefleri ile uyumlu ve kişiselleştirilebilir öğrenme teknolojilerini kullanmakta. Bu özelleştirme, katılımı ve etkinliği artırarak platformu, hedeflenen bilgi ve beceri geliştirme fırsatları arayan geleneksel olmayan öğrenciler için özellikle daha çekici hâle getirmekte.

Geleneksel eğitim sistemleri ile öğrencilerin modern veya güncel talepleri arasındaki boşlukları kapatarak, LMS platformları, geçmişleri veya koşulları ne olursa olsun, herkes için eğitimi erişilebilir ve kapsayıcı hâle getirmede kritik bir rol oynamaya devam etmekte.

LMS Seçerken Dikkat Edilmesi Gereken Temel Hususlar

Bir LMS platformunu değerlendirirken, kullanıcı deneyimini, entegrasyon yeteneklerini ve uzun vadeli ölçeklenebilirliği doğrudan etkileyen yönleri göz önünde bulundurmalısınız.

Veri güvenliği, düzenleyici uyumluluk ve mevcut kurumsal yazılımlar ile sorunsuz entegrasyona açık sistemlere öncelik verin. Ayrıca, platformun kullanılabilirliğini değerlendirin ve hem yöneticilerin hem de kullanıcıların zahmetli oryantasyon süreçleri olmadan özel ve hızlı destek ve eğitim almalarını sağlayın. Ayrıca, LMS'in gelişmiş öğrenme formatlarını karşılayıp karşılayamayacağını ve gelişen eğitim ve kariyer geliştirme ihtiyaçlarını karşılamak için çevrimiçi olarak hızlı lisans derecesi gibi hızlandırılmış akademik yolları destekleyip desteklemediğini doğrulamak da faydalı olabilir.

LMS Kullanıcı İstatistikleri

Tanımı gereği, LMS, eğitim programları sunmak için kullanılan bir yazılım uygulamasıdır. Kolejler ve üniversiteler, çevrimiçi ve uzaktan öğrenmeyi etkinleştirmek için LMS programlarını benimserler. Eğitim kurumları, LMS platformları aracılığıyla çevrimiçi kursları yönetebilir ve kampüs dışındaki öğrencilere sunabilir. Uygulamalı eğitimden daha fazla ders çalışmayı gerektiren dereceler genellikle LMS platformları aracılığıyla sunulmaktadır. Örneğin, Kuzey Amerika'da psikoloji dereceleri öne çıkmaktadır.

Akademik amaçların yanı sıra, LMS platformları kurumsal bir bağlamda da yaygın olarak kullanılmaktadır. İK profesyonelleri, çalışanları ve yöneticileri eğitmek için LMS çözümlerine güvenirken, girişimciler bunları pazarlama, muhasebe ve diğer kısa süreli, beceri tabanlı kurslarda hızlandırılmış eğitim için kullanırlar.

LMS platformları ayrıca hobi sahipleri ve kendi kendine öğrenenler arasında da popülerdir. Günümüzde, el sanatları, fotoğrafçılık, bahçe işleri, marangozluk, spor ve diğer kendi kendine öğrenilen beceriler ve hobiler hakkında modüller sunan çok sayıda platform bulunmaktadır.

- ABD'de 2023-2024'te 514.109 öğrenci sadece uzaktan eğitim kurumlarına kayıt yaptırmış (Integrated Postsecondary Education Data System, 2024).
- Ayrıca, 4.982.428 öğrenci yalnızca uzaktan eğitim dersleri almış.
- **CHLOE** araştırmasında, çevrimiçi öğrenme görevlilerinin (COLO) %60'ı, çevrimiçi derslerde katılımın kampüs içi derslere kıyasla daha yükseldiğini bildirmişler (Simunich, 2024).
- Bir ankette, L&D profesyonellerinin %72'si karma öğrenmenin çalışanlara daha iyi geldiğini belirtmiş (Rise Up, 2024).
- Aynı ankette, çalışanların %45'i çalışan öğrenimine ve gelişimine değer veren bir şirkette kalma olasılıklarının en yüksek olduğunu söylemişler.

- Son olarak, L&D liderlerinin %64'ü daha fazla L&D programına yatırım yaptıktan sonra çalışan katılımının arttığını gözlemlemiş.
- Videolar, LMS ile dağıtılan önemli içeriklerdir. Bir rapora göre, bireylerin %83'ü öğretici bir şey öğrenirken video izlemeyi tercih etmiş (Techsmith, 2024).
- İnsanlar ortalama 10-19 dakika uzunluğunda videoları tercih ediyor.
- Dahası, bireylerin %87'si izledikleri videolarda animasyon karakterleri veya yapay zekâ avatarları yerine **gerçek insanlar görüntüleri** tercih etmişler.
- 2023'te, küresel LMS son kullanıcı paylarının %30'undan fazlası yüksek öğrenim kurumlarından gelmiş (Market.us, 2024). K-12 kurumları da büyük bir paya sahipmiş ve bunu şirketler ve işletmeler takip etmiş.

Tercih Edilen İçerik Tüketim Yolları:

- Video izlemek
- e-Kitaptan metin okumak
- Görsellere bakmak: resim, grafik, tablo
- Dersin ses kaydını dinlemek

LMS Erişilebilirlik İstatistikleri

Erişilebilirlik ve kullanılabilirlik, başarılı LMS benimsemesi için en önemli faktörlerdendir.

Bu nedenle okullar, üniversiteler ve kuruluşlar için kullandıkları LMS platformlarının erişilebilirliğini sağlamak önemlidir. Çoğu LMS platformu bulut tabanlı olduğundan, dizüstü bilgisayarlar, tabletler veya mobil cihazlar kullanıyor olsunlar, kullanıcılar için kolayca erişilebilir hâle gelmektedirler. Ancak yıllar geçtikçe mobil öğrenme daha fazla öne çıkmaktadır.

- Ocak 2024'te, eğitim uygulamalarının küresel kurulumu Aralık 2023'e kıyasla %20 artmış. (Statista, 2024).
- Ayrıca, 1 Ocak 2024'te dil öğrenme uygulamalarının kurulumu %26 artmış.

- 2030'da mobil öğrenme pazarı 287,17 milyar dolar değerinde olacak ve 2025'teki 94,93 dolardan yıllık %24,78 büyüme oranıyla artarak genişleyecek (Mordor Intelligence, 2025).
- Eğitim uygulamaları Apple **App Store**'daki tüm iOS uygulamalarının %9,56'sını oluşturarak dördüncü büyük uygulama kategorisini oluşturmuş (Statista, 2024).
- Bu arada, Google **Play Store**'da eğitim uygulamaları, en popüler uygulamaların %11,5'ini oluşturarak mobil oyun uygulamalarının hemen ardından ikinci sırada yer almış (Statista, 2024).
- Talent LMS'nin (2022) yaptığı bir ankette, memnun olmayan çalışanların %37'si, kendilerine daha fazla kontrol verilirse eğitimin daha etkili olacağını düşüneceklerini ifade etmişler.
- Ayrıca, çalışanların %38'i eğitimin mobil platformda gerçekleştirilmesini istemiş.

Eğitim uygulamaları, **Play Store**'da, %11,5'lik oranla 2. büyük App kategorisini oluşturuyor.

Diğer LMS İstatistikleri ve Tahminleri

Günümüzde eğitim kurumları, modernleşmeyle başa çıkmak ve kurumsal dönüşümü sağlamak için teknolojiye dayanmaktadır. UNESCO'nun Küresel Eğitim İzleme Raporu'na (2023) göre, dijital beceriler tüm dünyada okul müfredatının bir parçası hâline gelmekte.

Ancak teknoloji ve ekipmana ulaşmak her zaman o kadar kolay olmuyor. Örneğin, dünyanın en zengin ülkelerindeki gençlerin yalnızca %10'u matematik ve fen derslerinde haftada bir saatten fazla dijital aletler kullanabiliyorlar.

Son yıllarda, LMS yüksek öğrenimin öğretim modellerinde önemli bir rol oynamakta.

Bununla birlikte, e-öğrenme alanında MOOC platformlarının yükselişi, kişiselleştirilmiş öğrenme deneyimi, LMS'in öğrenme deneyimi platformlarına (LXP) geçişi ve mobil öğrenme gibi bir dizi eğilim gözlemlenebilmekte. Bunlardan yola çıkılarak, birçok LMS'in geleceği konusunda birçok farklı tahminde bulunmak mümkün hâle geliyor.

LMS'in Teknik ve Meslekî Eğitimi Desteklemedeki Rolü

Kitlesel Açık Çevrimiçi Kurslar (MOOC'lar), yüksek öğrenim kurumları tarafından dünyanın dört bir yanındaki öğrenciler için erişilebilir ve uygun fiyatlı uzaktan öğrenme fırsatları sağlamak amacıyla sunulan çevrimiçi kurslardır.

Harvard Üniversitesi ve Massachusetts Teknoloji Enstitüsü gibi üniversiteler, çeşitli eğitim seviyelerinde ve muhtelif branşlarda bu tür çevrimiçi kurslar sağlamaktadırlar. Daha önceki çevrimiçi derecelere karşılaştırıldığında, MOOC tabanlı derecelerin daha düşük ücretleri, daha esnek programları ve daha kolay kayıtları vardır.

Günümüzde 220 milyondan fazla kişi MOOC kurslarına katılmaktadır (Shah, 2021).

Daha kısa kurslara ve daha esnek programlara olan talep nedeniyle, MOOC sayısı son 10 yılda önemli ölçüde artmıştır.

- 2021'de 3.100'den fazla kurs ve 500 mikro-sertifika mevcuttu (Shah, 2021).
- 2024'te **edX**, 91 milyon öğrenciye ulaşırken (edX, 2024), **Coursera** 162 milyon öğrenci kazandı (Coursera, 2024).
- **Coursera**'da platformun en iyi kurslarının %40'ı yapay zekâ becerileri veya içerikleri öğretiyor. 2024'te dakikada 6 kayıtla yapay zekâ ile ilgili kurslara 3 milyon kayıt aldı.
- 2023'te **edX**'te yapay zekâ ile ilgili 450 program sunuldu. Bu da, yapay zekâ ile ilgili yönetici eğitim kurslarına kayıt oranını %424 seviyesine çıkardı.

Mobil Öğrenme İstatistikleri: Sürekli artan mobil benimseme, eğitim kurumlarını öğrenme stratejilerini yeniden düşünmeye ve mobil cihazlar için öğrenme programları geliştirmeye yöneltmektedir. Mobil özellikli öğrenme programlarına olan talep, özellikle teknoloji meraklısı Y ve Z kuşaklarının dünya çapındaki öğrenci nüfusunu geride bırakmasıyla artmıştır.

Çok sayıda çalışma mobil öğrenmenin faydalarını kanıtlamıştır. **Journal of Continuing Education in the Health Professions**'ta yayınlanan bir makalede, mobil öğrenmenin en önemli faydaları arasında **geliştirilmiş bilgi edinimi, güncel eğitim kaynakları ve doğruluğu onaylanmış bilgi** başlıkları yer almaktadır.

- Coursera öğrencilerinin dünya genelinde %45'i ders alırken mobil cihaz kullanıyor.
- Düşük ve alt-orta gelirli ülkelerdeki en yoksul hanelerin üçte ikisi cep telefonuna erişebiliyor (UNESCO, 2023).
- Ne yazık ki, okul öncesinden liseye kadar yaklaşık 500 milyon öğrenci (%31) uzaktan eğitime erişememekte.
- **Common Sense Media** araştırmasına göre okul saatlerinde akıllı telefon kullanan öğrenciler eğitime ve okumaya 5 dakikadan az zaman ayırmışlar (Radesky vd., 2023).
- Bu arada, sosyal medyada 15 dakika ve YouTube'da 12 dakika geçirmişler.

Kişiselleştirilmiş Öğrenme Deneyimi İstatistikleri: Yıllar geçtikçe, kişiselleştirilmiş öğrenmeye olan ilgi birçok eğitim kurumunda iyice büyüdü. Artık milyonlarca dolarlık edtech sektörünü beslemekte ve hayırseverlik için bir odak noktası hâline gelmekte. **Bill & Melinda Gates Vakfı**'nın kişiselleştirilmiş öğrenme için araştırma ve geliştirmeyi finanse etmek üzere 2009'da 300 milyon dolar ödenek ayırmasından bu yana, geleneksel sınıf ortamında etkinliğini kanıtlamak için birçok çalışma yapıldı.

- Tüketicilerin %69'u kişiselleştirilmiş deneyimler sunan markaları desteklemeye daha yatkınmış (Deloitte, 2024).
- Çalışanların %80'i kişiselleştirilmiş öğrenmenin eğitimde önemli olduğuna inanıyormuş (Talent LMS, 2024).
- Liderlerin %67'si deneyim ve uygulamaları kişiselleştirmek için çalışan becerilerine, davranışlarına, motivasyonlarına, tutkularına ve çalışma tarzlarına atıfta bulunuyormuş (Alstein, 2025).
- Kişiselleştirme, engelli öğrenciler arasında da kapsayıcılığı artırılabilir. Örn, görme engelli öğrencilerin %87'si erişilebilir teknolojinin yavaş yavaş geleneksel yardımcı ve kapsayıcı araçların yerini aldığını ifade etmişler (UNESCO, 2023).

LXP İstatistikleri: Birkaç yıl önce, **Degreed, Edcast** ve **Pathgather** gibi yeni kurulan şirketler, eğitim içeriğini bulmayı kolaylaştıran yeni nesil bir öğrenme portalı fikrinin öncülüğünü yaptı. Bu, öğrenmeyi yönetici yerine kullanıcının kontrolüne veren işbirlikçi platformlar olan LXP'lerin ortaya çıkmasına neden oldu.

LXP ve LMS platformlarının iki belirgin amacı vardır. LMS, öğrenmeyi yönetmek için büyük ölçüde yöneticiye güvenirken, LXP öğrencilere öğrenme materyallerini keşfetme ve öğrenme seviyelerine uygun içeriği bulma konusunda tam bir özgürlük sağlamaktadır. Temel olarak, LXP'ler, tek bir platform altında bilgi yönetimi, içerik yönetimi ve öğrenme sistemi sağlama anlamında LMS yazılımlarının bir anlamda yükseltilmiş sürümleridir diyebiliriz.

- 2022'de LXP pazarının değeri 2,2 milyar dolardı (Verified Market Reports, 2025).
- Pazar değerinin 2033'e kadar 10,5 milyar dolara ulaşması bekleniyor.
- Bu, 2026'dan 2033'e %18,5'lik bir bileşik yıllık büyüme oranına denk geliyor.

LMS'in Teknik ve Meslekî Eğitimi Desteklemedeki Rolü

LMS, gerçek dünya teknik ortamlarını taklit eden etkileşimli modüller sunarak beceri tabanlı ve pratik eğitimi destekleyebilir. Öğrencilerin temel meslekî becerilerinde verimli şekilde us-talaşmalarını sağlamak için uyarlanabilir değerdendirmeler ve sanal simülasyonlarla yeterlilik tabanlı eğitimi mümkün kılar. Ayrıca, tveknik ve meslekî alanlarda uygulamalı öğrenme deneyimlerini zenginleştiren video gösterimleri ve sektöre özgü içerikler gibi multimedya kaynakları da dağıtabilir. LMS, ders bileşenlerini özelleştirmek için veri analitiğini kullanarak teorik eğitim ile pratik uygulama arasındaki boşluğu kapatabilir, böylece iş gücü hazırlığını hızlandırır. Kurumlar ve eğitim merkezleri, sertifikasyonu ve gerçek dünya beceri doğrulamasını desteklemek için teknik okul eğitim içeriklerini entegre ederek eğitim programlarının güvenilirliğini daha da artırabilir.

LMS'in Çalışan Eğitim ve Gelişimini Desteklemedeki Rolü

LMS, yalnızca akademik amaçlar için kullanılan bir araç değildir; kurumsal eğitim ve gelişim (L&D) için de önemli bir rol oynar. İş gücünde beceri geliştirme ve yeniden beceri kazandırma talebinin artmasıyla birlikte, LMS platformları işletmelere çalışanları eğitmek için etkili yollar sunmaktadır. LMS, çalışan eğitim programlarına aşağıdaki şekillerde katkıda bulunabilir:

- **Özelleştirilebilir Eğitim Modülleri:** LMS platformları, işletmelerin çeşitli iş rolleri için gereken belirli becerileri ve yeterlilikleri ele alan özel eğitim programları oluşturmaya olanak tanır. Bu esneklik, çalışanların sorumlulukları ve kariyer gelişimleri ile doğrudan uyumlu eğitim almalarını sağlar.
- **İsteğe Bağlı Öğrenme:** Çalışanlar, mobil cihaz, dizüstü bilgisayar veya masaüstü bilgisayar kullanarak eğitim

materyallerine istedikleri zaman, istedikleri yerden erişebilirler. Bu kolaylık, çalışanların kendi hızlarında eğitimi tamamlayabilmeleri ve gerektiğinde içeriği tekrar gözden geçirebilmeleri sayesinde sürekli öğrenmeyi destekler.

- **İzleme ve Analiz:** LMS platformları, yöneticilerin eğitim modüllerinde çalışan ilerlemesini, tamamlama oranlarını ve performansını izlemelerine yardımcı olan ayrıntılı raporlar ve analizler sunar. Veri odaklı bu yaklaşım, kuruluşların beceri boşluklarını belirleme ve iş hedeflerine ulaşmak için eğitim programlarını iyileştirmelerine olanak tanır.
- **Maliyet Açısından Etkili Eğitim Çözümleri:** Geleneksel yüz yüze eğitim oturumları genellikle önemli miktarda kaynak gerektirir. LMS'ler seyahat masraflarını, sınıf/mekân ücretlerini ve materyal basım maliyetlerini ortadan kaldırarak gerekli kaynakları azaltırken kaliteli eğitim içeriği sunmayı sürdürür.
- **Oyunlaştırma ve Katılım:** LMS'ler çalışan katılımını ve motivasyonunu artırmak için rozetler, liderlik tabloları, puanlar gibi oyunlaştırma öğeleri içerir. Bu özellikler öğrenmeyi keyifli hâle getirir ve çalışanları kursları tamamlamaya teşvik eder.

Çevrimiçi Öğrenme Trendlerinin LMS Geliştirme Üzerindeki Etkileri

Çevrimiçi öğrenmeye doğru evrilen değişim, LMS'lerin evrimini önemli ölçüde etkilemekte. Eğitim kurumları ve işletmeler uzaktan öğrenmeyi giderek daha fazla benimserken, LMS platformları esneklik, erişilebilirlik ve kişiselleştirilmiş öğrenme deneyimlerine yönelik artan talebi karşılamak için uyum sağlamaya devam etmekte. Bu değişiklikler yalnızca dijital dönüşümün küresel eğilimleri tarafından değil, aynı zamanda farklı öğrencilere hitap eden çevrimiçi eğitim programlarının sürekli iyileştirilmesi tarafından da yönlendirilmekte.

Bu evrimin temel itici güçlerinden biri, öğrencilere iş veya aile yükümlülüklerini yönetirken eğitimlerini ilerletme fırsatı sunan uygun fiyatlı çevrimiçi yüksek lisans programlarının artan popülaritesi. Sonuç olarak, LMS'ler eşzamanlı olmayan öğrenmeyi destekleyen, mobil erişilebilirlik sağlayan ve kişiselleştirilmiş öğrenme yollarına izin veren uyarlanabilir öğrenme teknolojilerini içeren özelliklerle geliştirilmekte. Söz konusu gelişmeler, LMS platformlarının hızla değişen bir eğitim ortamında alakalı ve etkili kalmasını sağlamada çok önemli bir unsur. Ayrıca, LMS sağlayıcıları idarî görevleri otomatikleştirmek, içerik dağıtımını kişiselleştirmek ve öğrenci performansını analiz etmek için yapay zekâ ve makine öğreniminin entegrasyonuna da odaklanmış durumda. Bu yenilikler, çevrimiçi eğitimin daha rekabetçi hâle gelmesiyle, özellikle önemli olan öğrenme deneyimini daha etkili ve verimli bir araca dönüştürmek için tasarlanmışlar. Sonuç olarak, hem öğrenciler hem öğretmenler, modern eğitimin gelişen ve değişen ihtiyaçlarını karşılayan, kullanıcı dostu, çok daha sezgisel ve dinamik LMS platformlarından yararlanmaktalar.

LMS Platformlarının Gelecekte Yükseköğrenim Üzerindeki Etkileri

LMS'ler titiz araştırma ve uzman işbirliğini destekleyen entegre kaynaklar sağlayarak ileri akademik çalışmalar için giderek daha fazla hayati araçlar olarak kabul edilmekte. Lisansüstü ve doktora çalışmalarının karmaşık taleplerini karşılayan yapılandırılmış, kendi kendine ilerleyen öğrenmeyi kolaylaştırarak öğrencilerin araştırma projelerini planlanmış danışmanlıklar ve geri bildirim döngüleriyle harmanlamalarını sağlamakta. Bu sistemler ayrıca uzmanlaşmış modüllere ve son teknoloji akademik içeriğe erişim sağlayarak ileri öğrenme için sağlam bir ekosistem oluşturmakta. Kurumlar, akademik titizliği ve kaliteyi korurken yüksek lisans ve doktora derecesi alma yolunu kolaylaştıran çevrimiçi derece gibi seçenekler de dâhil olmak üzere esnek çevrimiçi programlar sunmak için bu teknolojiden yararlanmakta.

LMS Yatırımlarının Getirisini Ölçme

Dijital yatırımları doğrulamayı amaçlayan kuruluşlar, genellikle gelişmiş öğrenci katılımı, iyileştirilmiş kurs tamamlama oranları ve azaltılmış eğitim süresi gibi ölçülebilir sonuçlar aracılığıyla LMS getirilerini değerlendirebilirler. Bir ROI değerlendirmesi, operasyonel verimlilikleri, maliyet tasarruflarını ve uzun vadeli iş gücü gelişimini ölçmek için nitel geri bildirim nicel ölçümlerle birleştirir. Kabul öncesi ve sonrası performans karşılaştırmaları da dâhil olmak üzere hassas kıyaslama takibi, bir LMS'nin çalışan verimliliği ve kurumsal hedefler üzerindeki doğrudan etkisini daha da ortaya çıkarabilmektedir. Dahası, LMS yeteneklerini, maaşı dolgun meslekler için uygun fiyatlı ve kolay edinilebilir sertifikalardan yararlanma gibi kariyer geliştirme girişimleriyle uyumlu hâle getirmek, stratejik değeri derinleştirmeye ve kalıcı eğitsel ve profesyonel büyümeyi desteklemek için idealdir.

Son Birkaç Söz

Zaman geçtikçe, eğitim sektörü birçok radikal dönüşüm geçirdi. Dijital öğrenme yaklaşımlarına geçiş, kolejlerin ve üniversitelerin ders içeriklerini ve eğitim kaynaklarını sunma biçiminde derin bir etki yarattı. LMS'in doğuşu e-öğrenmeyi mümkün kıldı ve eğitim sektörü içerik sunumunu iyileştirmek için yeni teknolojileri benimserken daha fazla gelişme yaşandı.

Eğitim sektöründe teknolojinin kullanımı daha belirgin hâle gelmiş durumda. LMS pazarı gelecek yıllarda iyice büyüyecek. Dijital öğrenmenin benimsenmesi ve kaliteli eğitime olan ihtiyaç, LMS alanındaki büyümeyi yönlendiren ve tüm akademik alanı dönüştüren faktörlerden sadece birkaçı. Öte yandan, akademik öğrenme mekanizmalarında **yapay zekâ (AI)** ve **mobil öğrenme (ML)** kullanımı gibi teknolojik atılımlar, eğitim sektörüne gelecek için dijital öğrenmeye yoğun şekilde odaklanmış deneyimler oluşturmak için gerekli araçları sağlayacaktır. ■ **CK**

Kaynak: <https://research.com/education/lms-statistics>

moodle

Türkiye'nin önde gelen kurumlarının
kullandığı **öğrenim yönetim sistemi** ile
eğitim maliyetlerinizi en aza indirin!

Moodle LMS, GPL v3+ lisansı ile dağıtılan,
açık kaynak kodlu ve dünya genelinde en yaygın
kullanılan öğrenim yönetim sistemidir.

Telefon veya eposta yoluyla bize ulaşabilir,
Moodle öğretim yönetim sistemi ve tümleşik
çözümler konusunda bilgi alabilirsiniz.

Bize **0216 518 46 67** ve **0555 505 80 80**
no'lu telefonlardan veya **info@kliksoft.net** eposta
adresinden ulaşabilirsiniz.

Liderler vizyon gerçekleştirmenin önemini iyi bilirler. Herhangi bir vizyonun, kurumun geleceğini merkeze alması gerektiğini düşünürler. Yükselen liderlik yeteneklerini keşfederek ve geliştirerek, kurumun geleceğinde hayati bir rol oynarlar. Bunu doğru yaptıklarında, bıracakları miras kendilerinden sonra gelecek diğer liderle yaşamaya devam edecektir.

Lideri Geliştirmek

Geleceğe Yatırım

Bir organizasyonun genişleyebilmesi için, onu ileriye taşıyacak yeni liderlerin gelişimine yatırım yapması gerekir. Kurum içinde liderlik potansiyeli sergileyen bireyler, beslendiklerinde var olacak ve büyüyecek, beslenmediklerinde ise nesli tükenen canlılar olarak düşünülmelidir.

Yetenek Atamak

Başarılı bir organizasyon, hazır bir yeni lider kaynağına ihtiyaç duyar. Gelecekte ihtiyaç duyulacak tüm liderleri kurum dışından almak maliyet açısından etkili ve verimli değildir. Doğru adayları bulmak ve onları kuruma adapte etmek için önemli miktarda zaman ve para gerekir. Buna karşılık, kurum içinden terfi ettirilen liderler, kurumun kültürü ve çalışma yöntemleri hakkında zaten çok iyi bir anlayışla ve yeni rolleri için gereken bilgi ve beceri setine önceden sahip olarak gelecektir.

Potansiyeli Gerçekleştirmek

Lider olarak temel hedeflerinizden biri, başkalarındaki liderlik niteliklerini tanımak ve gelecekteki liderleri tam potansiyellerine ulaşmaları için nasıl teşvik edeceğinizi ve onlara nasıl yardımcı olacağınızı bilmektir.

Liderliğin, öz farkındalık, beceri ve sorumlulukta bir dizi geçişle geliştiğini düşünmek faydalı olabilir. Başkalarındaki bu önemli değişiklikleri tanımak ve bunlara uygun şekilde yanıt vermek, organizasyon içinde yeni liderlerin çıkışını ve gelişimini hızlandırmaya yardımcı olacaktır.

Liderlik yolundaki her aşama farklı zorluklar gerektirir; yalnızca yeni tutumlar ve sorumluluklar üstlenmekle kalmayıp aynı zamanda tanıdık ve rahat davranışları geride bırakmak da. Bu, yeni atanmış liderler için oldukça stresli olabilir ve kişi yeni rolüne geçişin getirdiği gerginlikleri ve ilişkili duyguları fark etmeyebilir. Belirsizlik, bunalmışlık ve güven kaybı gibi duygular, yeni liderleri parlamaları beklenen noktada hareketsizleştirebilir. Dahası, geçiş yapan kişinin, başarısız görünme korkusuyla bu endişeleri sizinle, yöneticisiyle paylaşmak istememesi de olasıdır.

Yöneticilerin %65'i lider yetiştirmenin iş gücündeki ana endişeleri olduğunu iddia ediyor

DEĞİŞİMİ FARK EDİN

Liderliğin farklı aşamaları arasındaki geçiş işaretlerini fark edin ve bireyleri sonraki seviyeye geçerken destekleyin.

Liderlik Aşamaları

Liderlik potansiyelinin ilk işareti, kendi kendine odaklanmaktan ve sadece kendi bireysel rolünüzde yüksek bir standartta performans göstermekten, başkalarının daha fazla farkında olmaya ve onlara yardımcı olmaya geçiştir.

Potansiyel liderler daha sonra daha fazla sorumluluk almaya ve işlerin şu anda yapılaş biçimlerini sorgulamaya ve işleri farklı şekilde yapmak için fikirler üretmeye başlar.

Potansiyel lider geliştikçe, organizasyondaki diğerleri onun vizyonunu ve takıma veya organizasyonun tamamına fayda sağlayacak önemli fırsatları tespit etme yeteneğine sahip olduğunu fark etmeye başlar.

Ek sorumluluklar alarak gelişirler ve yöneticileri bir takımları olduğunda, daha yüksek seviyede katkıda bulunurlar. Akranlarıyla iyi çalışırlar ve ekip üyelerini geliştirme konusunda yetenek gösterirler. Diğerleri doğal olarak fikirleri ortaya çıkarmak için onlara yönelir; bu süreç mentorluk veya koçluk rollerine dönüştürülebilir.

Sonuç olarak, organizasyonunuzdaki gelecek nesil liderleri yetiştirmek için gereken becerileri geliştirmeye başlarlar.

Potansiyel liderler daha fazla sorumluluk almaya ve işlerin yapılaş biçimlerini sorgulamaya başlarlar. Diğerleri de onların bu vizyonunu fark ve takip etmeye başlar.

Liderliğe Geçişte Yardımcı Olun

- 1 Gözlem ve testle bireyin hâlihazırdaki liderlik seviyesini tespit edin
- 2 Sonraki aşama için yapması gereken fedakârlıkları anlamasını sağlayın
- 3 Bulunduğu aşamada neleri diğerlerinden farklı yaptığını anlayın
- 4 Bir sonraki aşama için hangi alanlarda gelişmesi gerektiğini belirleyin
- 5 Sonraki aşamaya geçiş için kendisine yardımcı olacak mentorlar atayın

ABD'de liderlik gelişim programlarına her yıl **14 milyar** dolar arcanmaktadır.

Kuruluşunuzda Geleceğin Liderlerini Yaratmak

Geleceğin liderlerini yaratmak konusunda kendinize sorular sorun, **EVET** veya **HAYIR** şeklinde cevaplayın:

	EVET	HAYIR
• Kendiniz/ekibiniz/diğer-ekipler/diğer-kuruluşlar için kazan-kazan durumları mı arıyorsunuz?	☐	☐
• Tüm organizasyonun yararına yeteneklerin iyi bir şekilde yönetilmesini mi sağlıyorsunuz?	☐	☐
• Potansiyel liderleri gelişimleri için karar ve eylemlerinde serbest mi bırakıyorsunuz?	☐	☐
• Potansiyel liderlerin liderlik için gelişim süreçlerini siz mi başlatıyorsunuz?	☐	☐
• Ekip üyelerini terfi veya transfer için teşvik ediyor musunuz?	☐	☐

Liderliğe Geçişte İzlenecek Yol Haritası

LİDERLİK DURUMU	İZLENMESİ GEREKENLER	BIRAKILMASI GEREKENLER
ÖZFARKINDALIK	- İş tanımının ötesinde şeyler yapmak - ÜSTÜN performans göstermek - Daha fazla sorumluluk üstlenmek - Kurumsal hafızayı devralmak - Takım oyuncusu olmak - Kuruma iyileştirmeler önermek	- Sadece iş tanımına uymak - Bilgi ve deneyimi kendine saklamak - Kendi performansa odaklanmak - Her şeyi kitaba göre yapmak - Sürekli "Ben" demek
DİĞER FARKINDALIKLAR	- Daha fazla empati yapmak - Çalışanlara yardım etmek - Diplomatik olmak - Kazan-kazan çözümleri aramak - Prosedüre göre insan tercih etmek "Biz" demek, ekibe atıf yapmak	- Eski prosedürlere uymak - Kolay yolu seçerek yönetmek - Raporları sorgulamamak - Sadece kendi işine/yoluna bakmak - Kendi başarısına odaklanmak
REHBERLİK	- Katma değerli fırsatlar aramak - Büyüme için sorumluluklar almak - Vizyon ve amacı anlamak/anlatmak - Değerli fırsatlara öncelik vermek	- İnsanları yalnızca teknik becerilere göre değerlendirmek - Yönetimde yalnızca finansal göstergeleri kullanmak - Sonuca değil insana odaklanmak - Kolay olanı seçmek - Kötü performans ve kötü sonuçlar için başkalarını suçlamak
GELİŞİM	- Herkes yararına yetenek geliştirmek - Diğerlerinin iyi performans göstermesine yardımcı olmak - Mentorluk yapmak - Gelişim fırsatları planlamak - Sizi tamamlayacak bir ekip seçmek - Geleceğin liderlerini yetiştirmek	- Sonuçlara insanlardan daha fazla önem ve öncelik vermek - Sadece iyi insanlara tutunmak - İşleri yeterince delege etmemek - Başkalarıyla çok az zaman geçirmek - Baskı altında eğitimi ertelemek - Toplantıları hafife almak
ŞEKİLLENME	- Başkaları için kolaylaştırıcı olmak - Akran dayanışması başlatmak - Liderlerin lideri gibi hareket etmek - Liderlere koçluk yapmak	- Sadece organizasyona odaklanmak - Sosyal hayatı feda etmek - Kurum içinde lider merkezli güç oyunlarına izin vermek

Başarı için Koçluk

İyi bir koç, potansiyel liderlerin gelişimlerini hızlandırabilir, liderlik deneyimi kazanmak ve organizasyondaki en iyi lider olabilmek için gereken bilgi ve beceri setlerini edinebilmeleri için gerçekleştirmeleri gereken çalışmaları yönetmelerine yardımcı olabilir.

Potansiyeli Serbest Bırakmak

Potansiyel liderlerinize koçluk yapmak için zaman ayırmak kolay değildir. Ancak bunu yaparsanız bunun size, ekibinize ve organizasyona önemli bir getirisi olacaktır. Potansiyel lidere yol gösterecek koçun seçimi dikkatle yapılmalıdır; çünkü organizasyonunuzdaki en parlak adayların kariyerleri atadığınız koçların elinde olacaktır.

ABD'de liderlik alanında faaliyet gösteren kuruluşlar, potansiyel liderlerine diğer firmalara kıyasla **2 kat daha fazla** eğitim ve koçluk sağlamaktadır.

Doğru Deneyim

Potansiyel liderlerinize kendiniz koçluk yapmayı seçebilir veya dahili veya harici başka liderlik koçları atamayı tercih edebilirsiniz. Kimi seçerseniz seçin, doğru iş ve koçluk deneyimine sahip olmalı veya etkili bir şekilde nasıl koçluk yapılacağı konusunda yetkin kişilerden eğitim almış olmalıdır.

LİDERLİĞİ GÖRSELLEŞTİRİN

Koçluk yaptığınız kişileri, kendileri hakkında etkili bir lider olarak detaylı bir zihinsel imaj geliştirmeye ve bu vizyonu kendilerini motive etmek için kullanmaya teşvik edin.

Meydan Okumak ve Desteklemek

Yetenekli bir koçun ayırt edici özelliği, koçluk yapılan kişiye ne zaman meydan okuyacağını ve ne zaman destek olunacağını bilmesidir.

Başarılı koçlar, örneğin sınırlayıcı veya kısıtlayıcı inançları serbest bırakarak veya yardımcı olmayan davranışlarla yüzleşerek öz farkındalık oluşturmak ve potansiyeli serbest bırakmak için çalışırlar.

Koçluğunu yaptıkları potansiyel liderleri derinlemesine düşünmeye, stratejik yaklaşıma, içgüdüsel yaratıcılıklarını serbest bırakmaya ve kim oldukları konusunda iyi hissetmeye teşvik ederler.

Başarılı koçluğun sonuçları, geleceğin liderlerinde kişisel güçlü yönleri, liderlik yeterlilikleri, yaklaşımları ve eylemleri konusunda artan bir özgüven ve öztakdir olmalıdır. Lider adayında geliştirilen bu yeni liderlik unsurları da organizasyonun değerleri ve hedefleriyle uyumlu olmalıdır.

SÜRECİ HARİTALANDIRIN

Koçluk yaparken, sürecin kapsamını ve ne kadar süreceğini açıklayın. Koçluk alan kişiyi ilerlemesini takip edebilmesi için günlük tutmaya teşvik edin.

İşletmeye Fayda Sağlamak

Koçluk ve Mentorluk genellikle (birinci kademe ve orta kademe yöneticilerin) belirli konulardaki gelişimine odaklanır veya potansiyeli olanların liderliğe geçişlerine yardımcı olur. Bu durumda, organizasyonunuzdaki deneyimli mentorlar ve liderlik koçları en uygunlarıdır.

Üst düzey yöneticiler ise, yönetim kurulu düzeyinde daha fazla deneyime sahip kurum dışı bir koçtan yararlanmayı tercih edebilirler. Başarılı koçluk hizmetiyle liderlerin yenilik yapma ve ekiplerinin genel yeteneklerini geliştirme konusunda daha iyi hâle geldiğini görebilirsiniz. Koçluğun etkileri kuruluş genelinde çalışır ve aşağıda listelenenler de dâhil olmak üzere önemli iş avantajları sağlar:

- Kilit yöneticilerin elde tutulması
- Geliştirilmiş çalışma ilişkileri
- Bireysel/kurumsal hedeflerin daha iyi hizalanması
- İş sorunlarına ilişkin yeni bakış açıları

Yeni Liderlik Kalıpları

Yirminci yüzyılın yaşam boyu tek bir işte çalışma fikri, portföy kariyeri kavramı ile yer değiştirmiş- tir. Günümüz liderlerinin değişim yönetimi konusunda başarılı olmaları gerekiyor. Çünkü kendi kariyerlerinin de sık sık geçişlerle karakterize olması neredeyse kesin görünüyor. Vurgu, belirli bir kurumsal pozisyonda mükemmel ve başarılı olmaktan, tek bir hayatî projede mükemmel ve başarılı- lı olmaya kaymış durumda: Kendi hayatınızı tutarlı ilkelere bağlı kalarak başarıyla yönetmek.

Değişimden Kâr Elde Etmek

Potansiyel liderlerinize koçluk yapmak için zaman ayırmak kolay değildir. Ancak bunu yaparsanız bunun size, ekibinize ve organizasyona önemli bir getirisi olacaktır. Potansiyel lidere yol gösterecek koçun seçimi dikkatle yapılmalıdır; çünkü orga- nizasyonunuzdaki en parlak adayların kariyerleri atadığınız koçların elinde olacaktır.

Doğru Deneyim

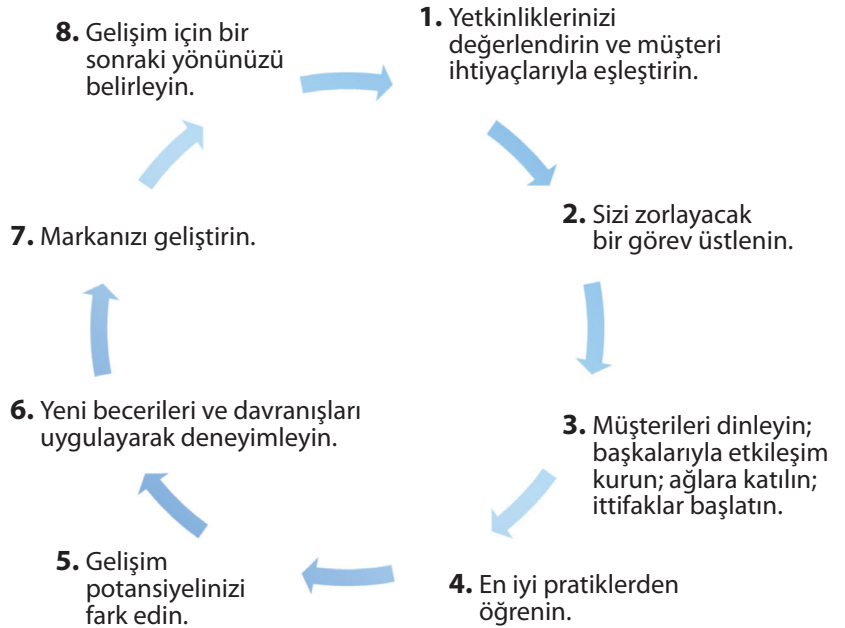
Günümüz iş dünyasında, liderlerin yalnızca çekir- dek ekiplerini değil, serbest çalışan, geçici personel ve dış kaynak sağlayıcı gruplarını da yönetmeleri ve onlara ilham vermeleri gerekir. Bu potansiyel olarak farklı grupları, organizasyonun vizyonu ve değerleriyle uyumlu hâle getirmek için dâhil etmek yeni liderlik zorluğudur. Günümüzde liderler, aynı işveren için fiziksel olarak birlikte çalışan bir grup

insan yerine, çözülmesi gereken bir müşteri sorunu veya yenilikçi bir fikir etrafında oluşturulmuş, üye- leri küresel olarak bulunan sanal bir ekibi yönetiyor olabilir. Çevik olma, sanal ağlar, ekipler ve ittifaklar kurma becerisine sahip liderler, uzun vadeli kaza- nanlar olacaktır. Önümüzdeki yıllarda, liderler ha- yatları için bir çerçeve veya destek sistemi sağlamak üzere işverenlerine giderek daha az bakacaklardır; bunu kendileri geliştirmeleri gerekecektir.

Hızla değişen bu ortamda hayatta kalmayı hedefle- yen bir birey olarak, müşteri ihtiyaçlarını anlamada mükemmel olmanız ve kendinizi sunma ve pazar- lama yeteneğinize olan güveninizin en üst düzeyde olması gerekecektir. Hem kariyeriniz hem de kişisel misyonunuz hakkında yaratıcı ve vizyon sahibi bir şekilde düşünmek, hayatınız boyunca sürececek bir süreç ve devamlı başarınızın merkezâ bir teması hâline gelmelidir. ■ CK

Sürekli Gelişim Döngüsü

EĞİTİMLERİMİZ

Eğitmenlerimiz, hem lisansladığımız ürün ve teknolojiler hem de müşterilerimizin kendi ihtiyaç duydukları teknik ve meslekî alanlarda yüz yüze ve çevrimiçi eğitim faaliyetleri gerçekleştirmektedirler. Eğitimler, her biri kendi alanında yetkin sertifikalı eğitmenler tarafından verilmekte, katma değerli çözüm ortaklığı ilkesi çerçevesinde katılımcıların üretkenliklerine ve verimliliklerine katkıda bulunmaktadır. Bu sayıdan itibaren, aşağıda listesini verdiğimiz Adobe eğitimlerini siz değerli dergi okurlarımızla da paylaşmak ve sizin de üretkenliğinize ve verimliliğinize bir nebze katkıda bulunmak niyetindeyiz.

Eğitim ekibimiz, grafik tasarımı, masaüstü yayıncılık, ambalaj görselleştirme, kullanıcı deneyimi tasarımı, web tasarımı, çizgi animasyon, ses miksajı, video montajı, görsel efektler, teknik dokümantasyon, e-öğrenme içerik geliştirme, öğrenim yönetimi ve web konferans ana başlıklar altında ürün temelli eğitimler vermektedir.

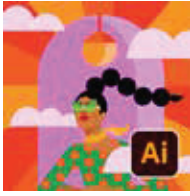
Her bir uygulamanın yüzüze temel eğitimi 3 tam gün (18 saat) sürmektedir.

Yüz yüze eğitimler, adım adım uygulanan senaryo tabanlı derslerden oluşur ve yaratıcı profesyonellerin iş üretirken en çok ihtiyaç duyacakları araçlara ve tekniklere odaklanır.

Sizlerle bu sayıdan itibaren paylaşacağımız öğretici içerikler, konuya merak duyan her düzeydeki kullanıcı için uygundur.

**Adobe
Photoshop**

**Adobe
Illustrator**

**Adobe
InDesign**

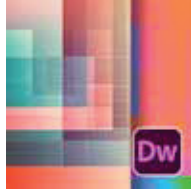
**Adobe
Acrobat Pro**

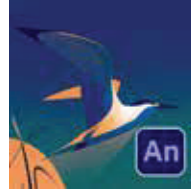
**Adobe
Dimension**

**Adobe
XD**

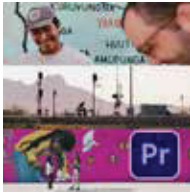
**Adobe
Dreamweaver**

**Adobe
Animate**

**Adobe
Audition**

**Adobe
Premiere Pro**

**Adobe
After Effects**

**Character
Animator**

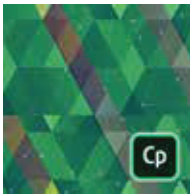
**Adobe
FrameMaker**

**Adobe
RoboHelp**

**iSpring
Suite**

**Adobe
Captivate**

**Camtasia
Studio**

**Moodle
LMS**

**Adobe
Connect**

**Diğer
Eğitimlerimiz**

Uzaktan Eğitimde Dijital İçerik Üreticilerinin Hukukî Statüsü

Av. Sercan KOÇ

GENESIS HUKUK Kurucusu

1. İçerik Üreticisinin Kimliği

YouTube, Udemy, Instagram gibi platformlarda ders videoları paylaşan kişiler hukukî olarak **resmî bir “öğretmen” veya “eğitmen” sayılmaz.** “Öğretmen” unvanı genellikle Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) veya YÖK’e bağlı resmî eğitim kurumlarında atanmış kişileri ifade eder.

Dijital platformlarda eğitim içeriği sunan kişiler ise herhangi bir resmî atama veya pedagojik formasyona tabi olmadıkça, hukuk karşısında bağımsız **içerik üreticisi** konumundadır. Bu kişiler **özel/serbest eğitici** olarak değerlendirilebilir ancak MEB mevzuatı anlamında öğretmen statüsünde değildirler. Dolayısıyla internette sunulan her öğretici içerik kendiliğinden resmî bir “eğitim faaliyeti” sayılmaz.

Resmî ve Özel Eğitim Ayrımı: Resmî eğitim, MEB veya YÖK onaylı diploma ve sertifika veren örgün eğitim faaliyetlerini kapsar (örneğin okullar, üniversiteler, MEB’e bağlı kurslar). Buna karşılık platformlar üzerinden bireysel olarak sunulan eğitim içerikleri **resmî tanınırlığı olmayan özel faaliyetler** niteliğindedir. Yani bir YouTube videosu veya Udemy kursu ilgili bakanlık tarafından

tanınmaz ve **diploma veya resmî sertifika** sağlamaz. Bir içerik üreticisi ücretli bir kurs sunsa dahi bu ancak **kişisel gelişim veya hobi amaçlı özel eğitim** sayılır. Ancak sunulan içerik örgün eğitimin yerine geçecek biçimde yapılırsa veya resmî bir programın parçası gibi lanse edilirse hukukî olarak sakıncalar ortaya çıkabilir. Özellikle **sınavlara hazırlık, okul müfredatı tamamlama** gibi faaliyetler gerekli izin olmadan yürütülürse “merdiven altı” eğitim olarak nitelenir. Nitekim MEB, kurum açma izni olmadan lise/üniversite hazırlık kursu adıyla çevrimiçi eğitim veren oluşumların **izinsiz faaliyet** olduğunu vurgulayarak velileri uyarmıştır. Özetle, dijital içerik üreticileri resmî öğretmen statüsünde değil; verdikleri eğitim de kamu otoritesince tanınmış bir faaliyet değildir (bkz. Bölüm 6’da **Resmî Eğitim Kabulü**).

Bu durum, içerik üreticisine resmî öğretmenlerin tabi olduğu bazı yükümlülüklerin (ör. pedagojik formasyon, MEB atamaları) uygulanmayacağı anlamına gelir ancak diğer yandan resmî eğitim kurumlarının sağladığı hukukî koruma ve tanınımlıktan da yararlanamayacakları anlamına gelir.

2. Telif Hakları

Ders videoları, PDF notlar, sunumlar telif kapsamında mıdır?

Evet – Türkiye’de **Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu (FSEK)**’e göre özgün ve yaratıcı nitelikteki her türlü ifade edilmiş eser telif hakkı korumasından yararlanır.

Konu ile ilgili daha fazla detay için UZEM Dergi Şubat- 2025, 2. Sayıda yayınlanan “Uzaktan Eğitimde Eğitim Materyallerinin Fikrî Mülkiyet Hakları” makalemize göz atabilirsiniz.

Bir eğitmenin kendi oluşturduğu ders videoları, yazılı ders notları, slaytlar vb. içerikler **ilim ve edebiyat eseri** veya **sinema eseri** niteliğinde olup FSEK kapsamında korunur. Nitekim Udemy’nin içerik rehberine göre de **orijinal bir kurs içeriği oluşturulduğu anda içeriğin telif hakkı onu üreten kişiye ait olur**. Bu telif hakkı içeriğin kopyalanmasını, çoğaltılmasını, çevrimiçi paylaşılmasını vb. izin alma şartına bağlayan münhasır haklar demektir. Dolayısıyla dijital eğitim içerikleri üreticisinin izni olmadan başka yerde yayınlanamaz, paylaşamaz.

Bir çevrimiçi eğitim platformuna içerik yükleyince hak devri olur mu?

Genellikle **hayır – içerik üreticisi telif hakkını elinde tutar**. Çoğu dijital platformun kullanıcı sözleşmesi, eğitmenin/yaratıcının içerik üzerindeki mülkiyetini saklı tuttuğunu açıkça belirtir. Örneğin Udemy platformunun şartlarına göre “*Platformumuza içerik yüklerseniz mülkiyeti sizde kalır; Udemy bu içeriği kullanmak ve paylaşmak konusunda izin (lisans) alır ancak sahiplik hakkınızı kaybetmezsiniz*” şeklinde ifade edilebilir. Yani YouTube’a, Udemy’ye veya Instagram’a video yüklendiğinde telif hakkı platforma geçmez – içerik üreticisi **eser sahibi** olmaya devam eder. Ancak içerik yüklenirken platforma **geniş bir kullanım lisansı** verilir. Örneğin Udemy sözleşmesinde eğitmenler platforma içeriği dünya çapında, devredilebilir, telifsiz kullanma, çoğaltma, yayımlama, dağıtma, üzerinde değişiklik yapma gibi hakları içe-

ren bir lisans vermektedir. Benzer şekilde YouTube’da da kullanıcılar videolarını yüklerken YouTube’a ve onun alt lisans verdiği hizmetlere videoyu barındırma, iletme, önizleme, reklam amaçlı kullanma izni vermiş olurlar. **Bu lisans devri telif hakkının kendisinin devri değil**, platformun içeriği yayınlamak ve gerektiğinde tanıtım/düzenleme yapmak için gereken izni almasıdır. Örneğin Udemy, eğitmenin kursunu tanıtmak için başka web sitelerinde reklam olarak paylaşabilir veya teknik gerekçelerle video çözünürlüğünü değiştirebilir – bunlar verilen lisans kapsamında mümkündür. Eğitmen ise isterse kendi içeriğini başka platformlarda da satmaya/devamlı kullanmaya yetkilidir (kural olarak lisans **non-exclusive**’dir).

Telif İhlâli Durumunda İçerik Üreticisinin Hakları

Dijital içerik üreticileri, eserlerinin izinsiz kullanılması veya kopyalanması halinde FSEK ve uluslararası telif düzenlemeleri kapsamında hukukî yollara başvurabilir. Öncelikle çoğu platform **ihlâl karşı bildirim mekanizmaları** sunar. Örneğin Udemy’nin Telif Hakkı Politikası, eğer bir kullanıcı kendi eserinin izinsiz olarak Udemy’de yayınlandığını düşünüyorsa, **DMCA (Digital Millennium Copyright Act)** formatında bir bildirimle platformdan içeriğin kaldırılmasını talep edebileceğini belirtir. Benzer şekilde YouTube’da Content ID ve telif ihlâli bildirim araçları vardır; içerik sahibi videonun kaldırılmasını veya gelirinin kendisine yönlendirilmesini talep edebilir. Hukuken içerik üreticisi, FSEK m.68 vd. gereğince ihlâlin durdurulması, eserinin erişiminin engellenmesi ve uğranılan zararın tazmini için dava açabilir. İhlâl kasıtlı ve ticarî boyutta ise **FSEK m.71** uyarınca cezaî yaptırımlar (3 ay - 5 yıla kadar hapis ve adli para cezası) da söz konusu olabilir. Örneğin bir eğitmenin Udemy’de ücretli sattığı kursun izinsiz şekilde kaydedilip başka bir platformda paylaşılması telif ihlâlidir; eğitmen bu durumda içerik kaldırma talepli ihtar gönderebilir, gerekirse mahkemeden **ihtiyati tedbirle** yayının durdurulmasını isteyebilir ve maddi-manevi

tazminat davası açabilir. Uygulamada içerik üreticilerinin en sık karşılaştığı sorun bu tür **korsan paylaşımlardır** ve hak sahipleri tespit ettikleri anda içerikleri kaldırtmak ve zararı önlemek için girişimde bulunmalıdır. Sonuç olarak, dijital ders içerikleri telif koruması altındadır ve içerik üreticileri hem platformlar üzerinden hem de doğrudan yargı yoluyla telif haklarını savunma imkânına sahiptirler.

3. Vergilendirme

Serbest Meslek mi Tacir mi?

Dijital içerik üreticilerinin gelirlerinin vergilendirilmesi konusunda, faaliyetlerinin niteliğine göre **gelir vergisi mevzuatı** farklı kategoriler öngörür. Klasik olarak, bir kişinin kendi bilgi ve becerisini sermayeden ziyade şahsî emeğine dayalı sunması “serbest meslek faaliyeti” sayılabilir (Gelir Vergisi Kanunu m.65). Örneğin, bir yazarın telif geliri veya bir danışmanın kazancı serbest meslek kazancı olarak değerlendirilebilir. Başlangıçta YouTuber veya online eğitmenlerin de serbest meslek erbabı sayılması yönünde görüşler vardı. Ancak Gelir İdaresi, **sürekli ve sistemli şekilde gelir elde eden** içerik üreticilerinin faaliyetini ticarî faaliyet olarak görmeye meyillidir. Nitekim 2021 öncesi uygulamada, YouTube-Udemy gibi platformlardan düzenli kazanç sağlayanların geliri **GVK m.37 uyarınca “ticarî kazanç” hükümlerine tabi tutulmakta idi**. Ticarî kazanç sayıldığında kişi, bir “ticarî işletme” işletiyormuş gibi değerlendirilir ve bu kişi Türk Ticaret Kanunu’na (TTK) göre de **tacir** addedilebilir. Tacir sayılmanın sonucu olarak vergi mükellefiyeti tesis ettirme, işletme hesabı veya bilanço esasına göre defter tutma, fatura düzenleme, BA/BS formları verme gibi yükümlülükler doğabilir. Kısaca **içerik üreticilerinin kazançları süreklilik arz ediyorsa** ve hatırı sayılır düzeyde ise vergi hukuku bakımından serbest meslekten ziyade ticarî kazanç rejimine girmesi söz konusudur. Bu durumda içerik üreticisi bir şahıs şirketi (şahıs işletmesi) kurmuş gibi **vergi kaydı** açtırmalı, elde ettiği gelir için fatura/fiş kesmeli ve beyanname ile vergilendirmelidir.

Gelir Vergisine Tabi Olup Olmadığı

26 Ekim 2021’de yürürlüğe giren 7338 sayılı Kanun bu alanda önemli bir değişiklik getirmiştir. GVK’ya eklenen madde ile, “**sosyal içerik üreticiliği**” faaliyetinden elde edilen **kazançlar belirli bir tutara kadar gelir vergisinden müstesna sayılmıştır**. Buna göre YouTube, TikTok, Udemy gibi **sosyal ağ sağlayıcıları üzerinden metin, görüntü, ses, video gibi içerik paylaşan** kişilerin bu yolla kazandıkları gelirler, **eğer belirli bir yıllık tutarı aşmıyorsa** gelir vergisinden muaf tutulmaktadır. İstisna kapsamına girmek için kazancın ilgili yıl için GVK md.103’te belirtilen dördüncü dilim tutarını (2021 için 650.000 TL) geçmemesi ve **tüm gelirin Türkiye’deki bir banka hesabı aracılığıyla tahsil edilmesi şart koşulmuştur**. Bu uygulamada, içerik üreticisi bankada özel bir hesap açarak platform ödemelerini buraya alır ve banka bu ödemelerden **%15 oranında gelir vergisi stopajı keser**. Böylece gelir, gelir vergisi beyannamesine dâhil edilmeksizin kaynaktan vergilendirilmiş olur.

Özetle belirli bir gelirin altında kazanan ve ödemelerini banka üzerinden alan YouTuber/online eğitmenler, %15’lik bir vergi kesintisiyle vergilerini ödemiş ve beyan yükümlülüğünden kurtulmuş sayılacaklardır. Bu düzenleme fiilen bir **basit vergilendirme rejimi** yaratmıştır. Ancak şartları sağlayamayan (örneğin yıllık kazancı sınırı aşan veya ödemelerini bankadan almayan) içerik üreticileri için normal usulde vergilendirme devam eder. Bu durumda içerik üreticisi her yıl **gelir vergisi beyannamesi** verecek ve artan oranlı tarife üzerinden vergisini ödeyecektir. Örneğin, kazanç istisna sınırını aşarsa, tüm kazanç ticarî kazanç hükümlerine göre beyan edilip %40’a varan dilimlerde vergilendirilir.

Ayrıca istisnadan yararlananlar bakımından dahi, elde edilen gelir üzerinden kesilen %15’lik stopaj nihai vergi yükü olup, başka gelir yoksa beyanname verilmez; fakat içerik üreticisinin bu faaliyetten bağımsız diğer ticarî/meslekî kazançları varsa istisna bunlara engel olmaz.

Fatura Kesme ve Diğer Yükümlülükler

İçerik üreticilerinin gelir elde etmeye başlamasıyla birlikte **vergi mükellefiyetini tesis ettirmesi** ve kazançlarını belgeleyerek tahsil etmesi gerekir. Eğer bir şirket bünyesinde değilse genelde **şahıs şirketi** kurarak vergi açılışı yaparlar. Bu kapsamda Vergi Usul Kanunu gereği kazanç karşılığı fatura veya makbuz düzenlenmesi, Katma Değer Vergisi (KDV) doğuyorsa bunun beyanı gibi yükümlülükler doğar.

NOT: 2022 itibarıyla sosyal içerik üreticilerinin bankadan tahsil edilen gelirlerinde %15 stopaj uygulanması durumunda ayrıca KDV tevkifatı yapıp yapılmayacağı tartışılmış, Gelir İdaresi bu kazançları KDV'den istisna tutmamıştır. Dolayısıyla istisna kapsamında kazanç elde edenlerin KDV mükellefiyetinin devam edip etmediği duruma göre değerlendirilebilir.

Genel kanı, platform gelirlerinin çoğu zaman KDV'ye tabi olabileceği yönündedir, özellikle hizmet Türkiye'de sunuluyorsa). TTK açısından bakıldığında, içerik üreticisinin faaliyeti bir **ticarî işletme** ölçeğine ulaşıyorsa (sistemli gelir elde etme, sürekli içerik üretimi, ekip kurma vs.) bu kişi tacir hükümlerine tabidir. Tacirler, Ticaret Siciline kayıt, ticaret unvanı kullanma, ticarî defter tutma gibi yükümlülükler altındadır. Eğer içerik üretimi daha küçük ölçekliyse ve arızî (devamlı olmayan) kazanç niteliğindeyse, vergi mevzuatı bunu arızî kazanç olarak da değerlendirebilir (GVK m.82) Ancak bu durum istisna olup, genellikle düzenli içerik geliri devamlılık unsuru içerir. Sonuç olarak, içerik üreticileri **vergisel açıdan yükümlüdür** ve elde ettikleri geliri beyan etmek ve gerekli durumlarda faturalandırmak zorundadırlar.

Yakın geçmişte sosyal medya fenomenlerine ilişkin getirilen %15 stopajlı istisna, vergilendirmenin şeklini değiştirmiş ancak vergi sorumluluğunu tamamen ortadan kaldırmamıştır (sadece basitleştirmiştir). Vergi mevzuatına uyulmaması durumunda cezaî yaptırımlar (vergi ziyai cezası, usulsüzlük cezası gibi) ayrıca devreye girecektir.

4. Platform Sözleşmeleri

Dijital eğitim içerik platformları (Udemy, Skillshare, YouTube vb.), içerik üreticileriyle yaptıkları kullanıcı sözleşmeleri aracılığıyla platform ve üretici arasındaki hak ve yükümlülükleri ayrıntılı biçimde düzenler. Bu sözleşmeler **içerik üzerindeki hakları, lisans koşullarını, içerik kaldırma/değiştirme yetkilerini ve sorumluluk sınırlarını belirler**.

Önemli noktalar şunlardır:

- **İçerik Mülkiyeti ve Lisans:** Platform sözleşmeleri genelde “*İçerik sizindir, ancak bize içerik üzerinde belirli kullanım hakları tanırırsınız*” şeklinde bir ilkeye dayanır. Örneğin Udemy Eğitmen Şartları'nda “*Yüklediğiniz içerik üzerindeki mülkiyet hakkı sizde kalır. Biz içeriğinizi dilediğimiz medya ve yöntemle paylaşabilir, tanıtabiliriz*” denmektedir. Bu pratikte içerik üreticisinin telif sahibi olmaya devam ettiği ancak platforma da **geniş kapsamlı bir kullanım lisansı verdiği** anlamına gelir. Lisansın kapsamı platforma göre değişebilse de çoğunlukla **dünya çapında, süresiz (içerik platformda kaldıkça), telifsiz/royalty-free ve alt lisans verilebilir** bir izin söz konusudur. Örneğin Udemy eğitmenin yüklediği kursu kendi sitesinde **öğrencilere sunmak, her türlü medya üzerinden dağıtmak, tanıtım malzemelerinde kullanmak, gerekirse üzerinde düzenleme yapmak** haklarını sözleşme gereği saklı tutar. İçerik üreticisi ise aksi kararlaştırılmadıkça eserini başka yerde de satma, kullanma hakkına sahiptir (Udemy gibi platformlar genelde **non-exclusive (münhasır olmayan)** lisans alırlar, fakat bazı platformlar belirli süreliğine içeriklerin sadece kendi bünyelerinde olmasını isteyebilir – bu durum sözleşmede açıkça belirtilmelidir).
- **İçeriğin Silinmesi:** Platform sözleşmelerinde, **platformun belirli durumlarda içeriği kaldırma veya hesabı sonlandırma** yetkisi bulunur. Özellikle kullanım şartlarını ihlâl eden, telif hakkı ihlâl yapan veya uygunsuz bulunan içerikler platform tarafından silinebilir. Eğitmen açısından kendi isteği

ile platformdan kursunu kaldırma imkânı da genelde vardır; ancak kaldırılan içeriğe daha önce kaydolmuş öğrenciler varsa, çoğu platform onların “**ömür boyu erişim**” hakkını korumak adına içeriği tamamen silmeyip kayıtlı kullanıcılara erişilebilir kılmaya devam edebilir. Nitekim Udemy öğrencilere genellikle ömür boyu erişim lisansı tanır, ancak **yasal veya politik nedenlerle** (örneğin telif şikâyeti, içerik kaldırma talepleri) bu erişimi iptal etme hakkını saklı tutar. Eğitimci sözleşme gereği bu tür içerik kaldırmalarında platformdan bir tazminat talep edemez; platform “herhangi bir nedenle hizmeti sonlandırma veya içeriği kaldırma” yetkisini genel hükümlerde kendine saklı tutar ve bundan doğan zararlardan sorumlu tutulmaz. Bu nedenle içerik üreticisi platform koşullarını ihlâl etmemeye özen göstermelidir. Aksi hâlde kursu haber vermeksizin yayından alınabilir veya hesabı kapatılabilir.

- **İçeriğin Değiştirilmesi:** Platformlar, yüklenen içeriği olduğu gibi yayınlamakla beraber, sözleşmeler genelde **platformun içerikte gerekli gördüğü teknik veya sınırlı editöryal değişiklikleri yapabileceğini** belirtir. Örneğin Udemy, “*yayımlanan içerikte uygun gördüğümüz düzenlemeleri veya değişiklikleri yapma*” hakkını aldığı- nı açıkça ifade eder. Bu tip değişiklikler genelde kalite kontrol veya politikaya uyum amaçlı küçük değişikliklerdir (altyazı ekleme, kapak görseli veya başlık standartlarını düzeltme gibi). Eğitimci kursunun özüne müdahale edilmemesi kaydıyla bu tür değişikliklere sözleşme gereği peşinen rıza göstermiş olur. Ayrıca eğitimci de kendi içeriklerini güncelleme, ders ekleme/çıkarma gibi değişiklikler yapabilir; platformlar genelde buna imkân tanır çünkü güncel tutulan kurslar hem eğitimci hem platform için olumludur.
- **Üçüncü Kişilerle Paylaşım:** Kullanıcı sözleşmeleri, platformun içerikleri **iş ortaklarıyla, bağlı şirketlerle veya alt platformlarda paylaşabilmesine** izin verebilir. Örneğin Udemy, içerikleri farklı şirketlere

ait web sitelerinde veya uygulamalarda (partner network) yayınlama, televizyon gibi diğer mecralarda paylaşma hakkını sözleşmede saklı tutar. Bu sayede örneğin bir kurumsal eğitim paketinde veya uluslararası bir platform entegrasyonunda eğitimcinin kursu ekstra bir izin gerekmeksizin yer alabilir. Eğitimci bu koşulları baştan kabul ettiğinden, sonradan “benim iznim olmadan içeriğimi şu siteye koymuşlar” diyemez – zira kullanıcı sözleşmesi bunu kapsar. Öte yandan platformlar genelde içerik üreticisinin telif hakkını ihlâl edecek biçimde üçüncü kişilere satma/devretme yapmaz; sadece platformun ekosistemi içinde tanıtım veya dağıtım amaçlı paylaşım yaparlar. Eğer platform eğitimcinin içeriğini sözleşmede belirtilmeyen bir şekilde üçüncü bir tarafa lisanslarsa, bu sözleşme ihlâlî olabilir ve üretici hukukî yola başvurabilir. Ancak yaygın platformlarda şartlar bu durumları detaylı düzenler.

- **Tarafların Diğer Yükümlülükleri:** Eğitimci, platform sözleşmesiyle **bir dizi yükümlülüğü** de üstlenir. Bunlara örnek: İçeriğin özgün ve yasal olduğunu garanti etmek (başkalarına ait telifli materyalleri izinsiz kullanmamak), öğrenci davranış kurallarına uymak, belirli kalite standartlarını sağlamak, platformu veya kullanıcıları aldatmamak gibi maddeler sayılabilir. Örneğin Udemy Eğitimci Kuralları, eğitimcinin yüklediği içerikte üçüncü tarafların fikrî mülkiyet haklarını ihlâl etmemesini şart koşar; aksi hâlde kursun yayından kaldırılması ve hesabın kapatılmasına kadar varan sonuçlar doğabilir. Yine platformlar, öğrenci memnuniyeti için belli durumlarda iade politikaları uygulayabilir ve eğitimcinin kazancından iadeleri düşebilir (Udemy’de 30 gün içinde iade alan öğrencinin kurs ücreti eğitimciden kesilir). Eğitimci bu politikaları kabul etmiş sayılır. Platform sözleşmeleri genelde eğitimcinin öğrencilerle platform dışında iletişim kurarak satış yapmasını, öğrencilerin kişisel verilerini platform dışı amaçlarla kullanmasını da yasaklar (Örneğin Udemy, **eğitmenin öğrencilere**

direkt lisans/erişim satmasını sözleşmeyle geçersiz sayar, tüm satışlar platform üzerinden olmalıdır). Kısacası, içerik üreticisi platform kurallarına uygun davrandığı sürece, içerik üzerindeki telif hakkını korur ama platformun belirtilen kapsamda kullanımına izin vermiş olur. Platform da içeriği barındırmak, pazarlamak, teknik altyapıyı sağlamak gibi yükümlülükleri yerine getirir ve gerektiğinde ihlallere karşı (telif şikâyeti, uygunsuz içerik) müdahale eder. Tüm bu hususlar kullanıcı sözleşmelerinde detaylı biçimde yer alır ve taraflar bu sözleşmeye uymakla mükelleftir.

5. KVKK Yükümlülükleri

Dijital eğitim içerikleri hazırlanırken veya sunulurken **kişisel verilerin korunması kanunu (KVKK)** hükümleri de göz önünde bulundurulmalıdır. Özellikle içerikte yer alan **üçüncü kişilere ait görüntü, ses veya diğer kişisel veriler** söz konusuysa, veri sahibinin rızası ve KVKK'ya uygun işlem temel bir gerekliliktir.

- **Ders içeriğinde üçüncü kişilerin görüntü/ sesinin kullanılması:** Eğer eğitim videosunda ya da materyalinde öğrencilerin, asistanların veya başka bireylerin **yüzü, sesi, adı** gibi kişisel verileri yer alıyorsa, bu kişilerin açık rızası olmadan bu verilerin kullanımı KVKK'yı ihlâl edebilir. Kişilerin görüntü ve ses kayıtları, KVKK Kurulu'nun değerlendirmesine göre **biyometrik veri** kapsamına dahi girebilmektedir (yüz ve ses kayıtları, bir kişiyi belirlemeye yaradığı için özel nitelikli kişisel veri sayılır). Kanun'un 6. maddesi uyarınca **özel nitelikli kişisel veriler, ilgili kişinin açık rızası olmaksızın işlenemez**. Bu nedenle, örneğin bir Zoom dersini kaydedip sonrasında yayınlamak istiyorsanız, derse katılanlardan görüntü/ ses kaydı alınacağına dair **aydınlatılmış açık rıza** almalısınız. "*Zorunlu olmadıkça çevrimiçi toplantılarda ses ve görüntü kaydı alınmamalı; alınacaksa da mutlaka katılımcıların açık rızası temin edilmemelidir*". Uygulamada bu, ders başında katılımcılara kayıt yapılacağını bildirip onaylarını almak veya yazılı/onaylı bir izin formu imzalat-

mak şeklinde olabilir. Aksi hâlde habersiz kaydedilen ve yayımlanan bir ders videosunda görünen bir kişi KVKK kapsamında **veri ihlâli** şikâyetinde bulunabilir. Özellikle çocukların görüntüleri söz konusuysa ebeveyn izni gerekeceğini de belirtelim.

- **Zoom üzerinden çekilen derslerin paylaşımı:** Online konferans/ders platformlarında (Zoom, Google Meet vb.) yapılan oturumların kayıt altına alınıp daha sonra paylaşılması KVKK açısından dikkat gerektirir. Eğer derse sadece eğitmenin kendisi görünüyorsa ve üçüncü kişi verisi yoksa, kendi görüntüsünü yayınlamakta serbestsiniz. Ancak çoğu zaman katılımcıların isimleri, sesleri, videoları veya sohbet mesajları kayda girer. Bu durumda, **katılımcılardan önceden açık rıza alınmalıdır**. Örneğin bir Zoom dersini Udemy'ye yüklemek istiyorsanız, derse katılan öğrencilerin her birinden "*Bu ders kaydedilecek ve eğitim platformunda yayınlanacaktır, onaylıyor musunuz?*" şeklinde izin almalısınız. KVKK'ya göre rıza, belli bir konuya ilişkin, bilgilendirmeye dayalı ve özgür iradeyle verilmelidir. Ayrıca kaydı yapılmış görüntü/seslerin **güvenli biçimde saklanması** da veri sorumlusunun yükümlülüğüdür (KVKK m.12). Şayet platform olarak Zoom kullanılıyorsa, Zoom'un veri merkezlerinin yurt dışında olduğu düşünülürse kayıtları bulutta tutmak **yurtdışına veri aktarımı** anlamına da gelebilir; bunun için KVKK madde 9 uyarınca ayrıca açık rıza gerekebilir. Bu teknik detaylar göz önüne alındığında en ideali, gerekmiyorsa dersleri kaydetmemek; gerekiyorsa kapsamlı bir izin ve güçlü bir koruma uygulamaktır.
- **Abone veya içerik satın alanların verileri:** İçerik üreticisi, ücretli bir kurs satarken veya abone listesi tutarken, müşterilerinin/ öğrencilerinin **kişisel verilerini işliyor** konumundadır. Örneğin Udemy'de kurs satın alan birinin adı, e-posta adresi gibi bilgiler eğitmenin erişimine sunulursa da (Udemy bunu kısıtlar), bazı platformlar eğitmenlere öğrencilerin isimlerini, ilerleme durumlarını vs. gösterebilir. Ayrıca

içerik üreticisi kendi sitesi üzerinden satış yaparsa, kullanıcıların kayıt bilgilerini alacaktır. Bu durumda KVKK'ya göre **veri sorumlusu** sıfatıyla hareket eden içerik üreticisi, tüm yükümlülüklerle uymalıdır: Kullanıcıları kişisel verilerinin hangi amaçla alındığı konusunda **aydınlatmak** (KVKK m.10), gerekirse rızalarını almak (özellikle pazarlama/e-posta izni gibi konularda), verileri güvenli şekilde saklamak (KVKK m.12) ve üçüncü kişilerle paylaşmamak veya ancak kanunun izin verdiği ölçüde paylaşmak. Örneğin ücretli üyelik sisteminde kredi kartı bilgileri alınıyorsa 3. taraf ödeme kuruluşlarıyla çalışmak ve asgarî miktarda veri tutmak gerekir. Abonelerin e-posta adreslerine reklam bülteni göndermek istiyorsanız **Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun** gereği de ayrıca onay almanız şarttır. KVKK kapsamında içerik satın alanların verileri ancak **amaçla sınırlı** şekilde (örn. erişim sağlamak, faturalandırmak için) kullanılmalı ve gereksiz veriler toplanmamalıdır (KVKK m.4 – minimallik ilkesi). Ayrıca belirli büyüklükteki veri sorumlularının **VERBİS'e** kayıt yükümlülüğü olduğu unutulmamalıdır; içerik üreticisinin işletmesi 50'den az çalışan ve 25 milyon TL'den düşük cirosu varsa bu yükümlülükten muaf olabilir ancak eğer özel nitelikli veri işleniyorsa muafiyet kalkabilir. Örneğin bir psikolojik danışmanlık içerik platformu danışanların sağlık verilerini topluyorsa VERBİS'e kayıt yapılmalıdır. Sonuç olarak içerik üreticisi, abonelerinin verilerini **bir eğitim hizmeti sunma amacı dışında** kullanmamalı, gerekiyorsa açık rıza almalı ve her halükârda verileri korumak için gerekli teknik-idari tedbirleri almalıdır. Aksi takdirde KVKK Kurulu'nun yüksek idarî para cezaları ve yaptırımları gündeme gelebilir.

6. Resmî Eğitim Kabulü

Dijital platformlardaki online eğitim içerikleri kural olarak **Millî Eğitim Bakanlığı (MEB)** veya **Yükseköğretim Kurulu (YÖK)** nezdinde

resmî eğitim faaliyeti olarak kabul edilmez. Yani YouTube'da fizik dersi anlatan biri veya Udemy'de Python eğitimi sunan biri, **ne MEB müfredatına tabi bir okul/kurum olarak değerlendirilir, ne de YÖK onaylı bir diploma programı yürütmektedir.** Bu durumun çeşitli hukukî yansımaları vardır:

- **Resmî Tanınma ve Denklik:** Online içerik üreticisinin verdiği eğitimler **resmî bir diploma veya sertifikaya** eşdeğer değildir. MEB veya YÖK, kendi denetimleri dışında verilen bu eğitimleri resmî belgeye dönüştürmez. Örneğin bir öğrenci Udemy'den "Excel Kursu" sertifikası alsa bile bu belge MEB'e bağlı bir halk eğitim kursunun sertifikası gibi resmî sayılmaz; herhangi bir **resmî denklik veya akademik kredi sağlamaz.** Üniversiteler kendi onayladıkları uzaktan eğitim programları dışında internetten alınan dersleri transkripte koymaz. Kısacası dijital kurslar **hobi veya kişisel gelişim** kapsamında değerlidir ve formal eğitim yerine geçmez.
- **Özel Öğretim Faaliyeti Sayılıp Sayılmayacağı:** Burada kritik nokta, içerik üreticisinin faaliyetinin **5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu** kapsamına girip girmediğidir. Bu kanun MEB'den izin alarak faaliyet gösteren özel öğretim kurumlarını (özel okullar, kurslar, etüt merkezleri vs.) düzenler. Eğer bir kişi veya kuruluş, belirli bir eğitim programı çerçevesinde sistemli olarak öğrencilere ders veriyor ve **diploma/sertifika** vb. belge veriyorsa ya da okul müfredatına yönelik kurs düzenliyorsa, bu faaliyet **özel öğretim kurumu** olarak ruhsata tabi olabilir. Özellikle **sınav hazırlık kursları** bu kapsamdadır. Son yıllarda MEB, bazı kişilerin "kişisel gelişim kursu" adı altında lisans alıp aslında üniversiteye hazırlık dersi vermesini veya hiç lisans almadan online kurs açmalarını tespit etmiş ve yaptırımlar uygulamıştır. 2023 yılında MEB açıkça duyuru yaparak "*kurum açma izni olmadan çevrim içi üniversite/hazırlık kursu adı altında eğitim veren yapılar izinsizdir, veliler bunlara itibar etmesin*"

diye uyarıda bulunmuştur. Bu da gösteriyor ki **resmî izin olmaksızın örgün eğitime yönelik kurslar açmak hukuka aykırıdır**. Eğer içerik üreticisinin faaliyeti bu tanıma girerse, MEB denetimleri sonucu ilgili sitelerin kapatılması, idarî para cezası verilmesi veya savcılığa suç duyurusu söz konusu olabilir. Örneğin bir şirket liselere yönelik online matematik kursları düzenleyip sertifika veriyorsa ve MEB ruhsatı yoksa, kapatma ve ceza riskini almış demektir.

Öte yandan, tamamen **bireysel ve bir defaya mahsus eğitim içerikleri** (örneğin YouTube’da ücretsiz eğitim serisi veya Udemý’de genel katılıma açık bir hobi kursu) genellikle bir “özel öğretim kurumu” olarak değerlendirilmemektedir. Burada ölçüt, faaliyetin kurumsallaşmış bir eğitim hizmeti hâline gelip gelmediğidir. **Devamlılık, örgütlülük, belirli bir öğretim programı izleme ve resmi unvanlar kullanma** gibi unsurlar varsa, MEB bunu ruhsata tabi görmek isteyebilir. Aksi hâlde kişilerin internet üzerinden bilgi/deneyim paylaşması genel anlamda serbesttir; anayasal ifade hürriyeti ve çalışma hürriyeti kapsamındadır. Ancak çizgi her zaman net değildir: Örneğin “Online Akademi” adıyla bir platform kurup çeşitli hocalarla dersler sunmaya başlarsanız MEB bunun ruhsatsız bir özel öğretim kurumu olduğunu iddia edebilir. Nitekim geçmişte bazı online kurs girişimleri, faaliyet alanlarını “kişisel gelişim” gibi gösterip akademik ders verdikleri için kapatılmıştır.

- **Eğitmenin Sertifika Vermesi:** İçerik üreticilerinin kurs sonunda kendi adlarına “başarı sertifikası” düzenlemesi hukuken mümkündür ancak bazı riskler barındırır. Öncelikle bu tür sertifikalar **resmî bir geçerlilik taşımaz**; yalnızca eğitmenin veya platformun kendi takdirinde bir katılım belgesidir. Bunda bir sakınca yoktur, birçok platform tamamlama sertifikası sunar. Riskli olan, sertifikanın MEB onaylı veya YÖK diplomalarına denk olduğunun iddia edilmesidir. Eğitmen vereceği belgenin resmî olmadığını açıkça belirtmelidir.

Aksi takdirde **haksız rekabet ve tüketiciyi aldatma** söz konusu olabilir. Örneğin bir kurs “%100 iş garantili uluslararası geçerli sertifika” vaadiyle satılıyorsa ve gerçekte bu sertifika hiçbir resmî kuruma bağlı değilse, bu reklam **aldatıcı** bulunabilir. Ticaret Bakanlığı Reklam Kurulu bu durumda ceza verebilir. Ayrıca eğitmenin sertifikasında devlet kurumu logosu, üniversite amblemi vb. kullanması da resmî belgeyi taklit suçu yaratabilir. Türk Ceza Kanunu’na göre yetkisi olmadığı halde resmi bir sıfat takınmak veya resmî belge üretmek suçtur (örn. sahte diploma düzenlemek ağır suçtur). Bu nedenle, içerik üreticileri kendi sertifikalarını verirken çok dikkatli olmalı, bunların sadece “katılım belgesi” niteliğinde olduğunu, resmî bir yeterlilik sağlamadığını özellikle belirtmelidir. Örneğin “*Bu sertifika X Konu Kursunu tamamladığınızı gösterir, MEB onaylı değildir*” gibi bir not düşülebilir.

- **MEB/YÖK Bakımından Resmî Eğitim Sayılma:** Online içerik faaliyetinin MEB veya YÖK tarafından resmî eğitim kabul edilmesi için, içerik üreticisinin ya bir **kurum olarak izin alması** ya da içeriğin bir resmi program kapsamında sunulması gerekir. Örneğin bazı üniversiteler onaylı uzaktan eğitim programlarıyla öğrencilere kredi verebiliyor; bu programlar YÖK denetiminde yapılıyor ve sonunda resmî sertifika/diploma veriliyor. Bir içerik üreticisinin bu yola girmesi bireysel olarak mümkün değildir; ancak bir eğitim kurumu ile iş birliği yaparak olabilir. MEB tarafında ise özel kurs açmak isteyenlerin belirli şartları sağlaması gerekiyor (eğitim kadrosu, fiziksel mekân standardı, müfredat onayı vb.). Online ortam için MEB 2020’lerde bir **uzaktan öğretim kursları** yönergesi yayınlayıp, yüz yüze kursların online ders verebilmesinin yolunu çizmiştir. Ama bireysel içerik üreticilerinin bu kapsama girmesi yine de pratikte çok zordur. Sonuç itibarıyla şu anki mevzuat çerçevesinde YouTube/Udemý gibi platformlardaki eğitimler **resmî eğitim faaliyeti sayılmaz**; bunları sunanlar da res-

mi “öğretmen” kabul edilmez. Bu durum, böyle içerikleri yasaklamaz ancak resmî merciler nezdinde **denetimsiz/özel faaliyet** olarak kalır. Kullanıcılar da bunu bilerek, bu eğitimlerden edindikleri sertifikaların resmî bir karşılığı olmadığını göz önünde bulundurmalıdır.

7. Hukukî Sorumluluk

Dijital eğitim içerik üreticileri sundukları bilgilerin doğruluğu ve yaptıkları beyanlar konusunda genel hukuk kuralları çerçevesinde sorumluluk taşırlar. Her ne kadar platformlar içeriklerin doğruluğunu garanti etmese de (örneğin Udemy, kursların güvenilirlik, doğruluk veya doğrulanabilirliği konusunda garanti vermemekte ve öğrencilerin tamamen kendi riskleriyle içerikten faydalandığını belirtmektedir), bu durum içerik üreticisini **tamamen sorumsuz kılmaz**. Aşağıda çeşitli olası sorumluluk durumları ele alınmıştır:

- **Yanılıcı veya Yanlış İçerik:** Eğer içerik üreticisi konusu hakkında yanlış bilgiler vererek kullanıcıları yanıltır ve bunun sonucu bir zarar doğarsa, genel hükümlere göre hukukî sorumluluk gündeme gelebilir. Türk Borçlar Kanunu md.49 uyarınca, kusurlu ve hukuka aykırı bir fiille bir başkasına zarar veren kişi bu zararı tazmin etmek zorundadır. Örneğin bir finans/eğitim içerik üreticisi borsa hakkında yanlış yönlendirmelerde bulunup insanların para kaybetmesine sebep olursa, zarara uğrayanlar haksız fiil sorumluluğu kapsamında tazminat talep edebilirler. Ancak internet ortamında “genel eğitim bilgisi” verme ile birebir danışmanlık farklı değerlendirilir; salt genel tavsiyelerin yanlış çıkması her zaman sorumluluk doğurmayabilir, çünkü kullanıcıların da kendi iradeleri vardır. Yine de **yanlış bilginin bariz ve ağır ihmâli** söz konusuysa (örneğin tıbbi bir konuda tamamen hatalı bilgi verip insanların sağlığını riske atmak gibi), üretici uzman sıfatı olmadan böyle bir işe girdiği için sorumlu tutulabilir. Unutulmamalıdır ki, platformlar sorumluluğu genelde içerik

sahibine yıklar: Örneğin YouTube’un veya Udemy’nin kullanıcı sözleşmeleri, içeriğin doğruluğu konusunda garanti vermez ve bundan doğacak ihtilaflarda kendilerini sorumlu tutmaz. Dolayısıyla eğer bir öğrenci aldığı online kurstan dolayı maddi/manevi zarar gördüğünü iddia edecekse, muhatapı doğrudan içerik üreticisi olacaktır.

- **Tüketiciyi Aldatma ve Vaatlerin Karşılanmaması:** Ücretli eğitim içeriği sunan kişiler, **6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun** kapsamında “hizmet sağlayıcı” konumundadır. Buna göre verdikleri ilanlar, reklamlar ve vaatler bağlayıcıdır. Eğer eğitmen kursu satarken belirli bir vaatte bulunur da (örneğin “*bu kursu bitirenler 3 ayda İngilizce konuşacak*” gibi) ve bu vaat makul bir öğrencinin beklentisini karşılamayacak şekilde asılsız çıkarsa, **ayıplı hizmet** söz konusu olabilir. Tüketici bu durumda bedel iadesi veya zararın tazminini talep edebilir. Hatta yanıltıcı reklam söz konusuysa, Ticaret Bakanlığı’na şikâyetle reklamın durdurulması ve idari para cezası da gündeme gelebilir. Örneğin bir Udemy kursunda “%100 sıfırdan profesyonel olacaksınız” denip, içerik çok yüzeysel çıktıysa, tüketici **ayıplı ifa** iddiasıyla para iadesi isteyebilir. Eğitmenlerin kurs açıklamalarında dürüst ve şeffaf olması bu yüzden önemlidir; aksi takdirde hem platform itibarını korumak için kursu kaldırabilir hem de hukuki süreçlerle uğraşmak zorunda kalabilirler.
- **Pedagojik Hata ve Suistimal:** Eğitici içeriklerde yapılacak bariz hatalar hukuken yaptırıma pek konu olmaz, ancak **pedagojik açıdan** itibar zedelenmesine ve kullanıcı şikâyetlerine yol açabilir. Eğer içerik özellikle çocuklara yöneliyorsa, burada ayrı bir özen yükümlülüğü doğmaktadır. Çocuklara uygun olmayan veya onların gelişimine zarar verecek içerikler, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ve RTÜK gibi kurumların dikkatini çekebilir. Örneğin online bir eğitim videosunda küçük yaştaki izleyicileri korkutacak, şiddet içeren unsurlar varsa, 5651 sayılı Kanun kapsamında içerik

sakıncalı bulunup erişim engeli veya idarî para cezası verilebilir. Suistimal konusuna gelirsek: Eğitimci ile öğrenciler arasındaki etkileşimlerde (özellikle canlı dersler veya mentorluklarda) oluşabilecek her türlü istismar, taciz veya kötüye kullanım iddiası ciddi sonuçlar doğurur. Eğitimci eğer reşit olmayan öğrencilerle birebir iletişim kuruyorsa sabika kaydı vb. açısından dikkatli olunmalıdır (her ne kadar bağımsız bir içerik üreticisi olsa da, böyle durumlarda ceza hukuku devreye girer).

- **Uzmanlık Dışı Eğitim Verme (Yetkisiz Faaliyet):** En önemli risklerden biri, **yasal olarak lisans gerektiren bir alanda yetkisiz eğitim veya danışmanlık vermektir.** Örneğin tıbbî tedaviye yönelik veya psikoterapi niteliğinde içerikler yalnızca ilgili lisansa sahip profesyonellerce verilmelidir. “Psikolog olmayan birinin kişisel gelişim eğitimi vermesi” sorusuna gelirsek: Kişisel gelişim, geniş bir alan olduğu için herkes motivasyon, zaman yönetimi, iletişim becerileri gibi konularda eğitim verebilir; bu, özel bir lisansa tâbi değildir. Ancak eğer kişi bu eğitimde psikoloji biliminin alanına girerek psikoterapi, travma tedavisi, depresyon tedavisi iddialarıyla hareket ederse, **Yetkisiz sağlık hizmeti sunumu veya psikolojik danışmanlık unvanının haksız kullanımı** gündeme gelebilir. Türkiye’de “psikolog” unvanı için en az lisans eğitimi şarttır; “uzman psikolog/psikiyatrist” unvanları ise daha ileri eğitim ve lisans gerektirir. Bu unvanlara sahip olmayan biri kendini böyle tanıtamaz; aksi takdirde **TCK m.262 uyarınca unvan gaspı veya haksız unvan kullanımı** söz konusu olabilir. Ayrıca 1219 sayılı Tababet Kanunu’na göre hekim unvanı olmadan teşhis-tedavi yapmak suçtur – eğer kişisel gelişim adı altında sağlık tavsiyeleri, tedavi yöntemleri veriliyorsa bu kanuna muhalefet sayılabilir. Örneğin diyetisyen olmayan birinin detaylı diyet listeleri hazırlayıp “sağlıklı kilo verme” garantili kurs satması Sağlık Bakanlığı mevzuatına aykırıdır. Bu tür durumlarda ilgili kişi hakkında bakanlık suç duyuru-

sunda bulunabilir veya meslek odaları tepki gösterebilir. Fiil, dolandırıcılık boyutuna varırsa (örneğin sahte diploma ile insanları kandırmak) ayrıca **TCK dolandırıcılık suçu** oluşur.

Özetle içerik üreticileri kendi uzmanlık alanlarını aşan iddialarda bulunmamalı, kullanıcıları yanlış yönlendirmemeli ve özellikle “hassas/regüle edilmiş konularda” çok dikkatli olmalıdır. Bir mühendis internetten temel psikoloji dersleri verebilir, bunda bir engel yoktur; ancak “ben psikologum, size terapi yapacağım” derse hukukî risk oluşur. Aynı şekilde bir yoga eğitmeni, “kanseri tedavi ederiz” diye iddialı ve tıbbî açıdan yanlış bir vaatte bulunursa, bu hem **tüketiciyi aldatma** hem de **yetkisiz tıbbî iddia** olarak sorumluluk doğurabilir. Kullanıcıların uğradığı zararlar için yasal yollara başvurma hakkı saklıdır.

Son olarak platformların kullanım koşulları da eğitimcilerin sorumluluğunu sınırlandırmaz, aksine vurgular: Platformlar genellikle eğitimcilerin verdiği bilgilerden dolayı herhangi bir garanti vermediğini ve kullanıcıların bu bilgileri kendi riskleriyle uyguladıklarını belirtir. Bu yanlış bir uygulama sonucu zarar olursa sorumluluğun eğitime ait olabileceğine işaret eder. Ancak elbette her hata tazminat veya ceza doğurmaz; hukuken sorumluluk için **zararın varlığı, kusur ve illiyet bağı** gerekir. Yine de etik ve hukuki açıdan içerik üreticilerinin **doğru, güvenilir ve sınırlarını bilen** içerikler üretmesi kendi menfaatlerinedir. Aksi hâlde uzun vadede hem yasal sorunlar hem de itibar kaybı yaşanabilir. ■ **SK**

Dilediğiniz bilgisayarda çalışın!
Bilgisayarınızı PLC eğitim sınıfına dönüştürün!
Hacimli endüstriyel uygulamaları sanal sınıfınıza taşıyın!
Kendi eğitim senaryolarınızı oluşturun!

Siz de **FACTORY I/O** kullanan kurumlar arasına katılın!

SAMSUNG

SIEMENS

VOLVO

